

1925 чылдың август
31-де үнүп эгелээп

ШЫН

Интеллектуал-политиктиг солун

e-mail: shyntuva@mail.ru; shyntuva@yandex.ru

№ 40
(18002)

2011 чылдың
апрель 9,
суббота

Садар өртээ
5 рубль.

ТУСКАЙ ҮНДҮРҮЛГЕ

ТЫВА РЕСПУБЛИКАНЫҢ ХООЙЛУЛАРЫ

«Чер дугайында» Тыва Республиканың Конституция хоойлузунга өскерилгелер кириер дугайында
Тыва Республиканың Дээди Хуралы (парламентизи) 2011 чылдың март 16-да хүлээп алган

1 чүүл
2004 чылдың ноябрь 27-де № 886 УХ-I «Чер дугайында» Тыва Республиканың Конституция хоойлузунга ("Тувинская правда", 2005 чылдың март 25-те, декабрь 30-де; 2007 чылдың июнь 5-те; 2008 чылдың апрель 29-та; 2009 чылдың январь 30-де, апрель 9-та, июль 30-де; 2011 чылдың февраль 7-де; "Шын", 2004 чылдың декабрь 16-да; 2007 чылдың июнь 5-те; 2009 чылдың январь 10-де, апрель 21-де, май 15-те, июль 28-те; 2011 чылдың февраль 17-де) дараазында өскерилгелерни кириер:
1) 5-ки чүүлдүн 1-ги пунктузунда "болгаш

чүүлдүг деп көөрү" деп сөстөрни ал кааптар;
2) 17-ги чүүлдүн 1-ги кезээнин 1-ги пунктузунда "30,31" деп саннарны "32, 33" деп саннар-биле солуур.

2 чүүл
Бо Конституция хоойлузу ону албан-езузу-биле парлаан хүнден эгелеп күштүг болур.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазы Ш. КАРА-ООЛ
Кызыл хоорай
2011 чылдың апрель 4
№ 494 ДХ-I.

«Тыва Республикага кижиниң иммунитетиниң чедишпес чоруунуң вирузу-биле (ВИЧ - халдавыр) тыптыр аарыгның тараар чоруун болдурбазының дугайында» Тыва Республиканың Хоойлузунуң 21 чүүлүгө өскерилге кириер дугайында

Тыва Республиканың Дээди Хуралы (парламентизи) 2011 чылдың март 16-да хүлээп алган

1 чүүл
1997 чылдың май 23-те № 778 "Тыва республикага кижиниң иммунитетиниң чедишпес чоруунуң вирузу-биле (ВИЧ - халдавыр) тыптыр аарыгның тараар чоруун болдурбазының дугайында" Тыва Республиканың Хоойлузунуң ("Тувинская правда", 1997 чылдың июль 15-те; 2001 чылдың май 8-те; 2004 чылдың февраль 5-те, декабрь 31-де; 2008 чылдың январь 31-де; 2009 чылдың апрель 28-те; 2011 чылдың январь 18-те; Тыва Республиканың Хоойлужудулгазының чыыны-ызы, 2001 чыл, № 2, 206 чүүл; "Шын", 2004 чылдың декабрь 31-де; 2009 чылдың март 31-де, апрель 14-те; 2011 чылдың январь 13-те)

21-ги чүүлүнүн бирги абзазынга, "кадыынга онза айыылдыг болгаш ажилдың берге байдалдарынга" деп сөстөрни "ажылдың хоралыг база (азы) айыылдыг байдалдары-биле" деп сөстөр-биле солууру-биле, өскерилгени кириер.

2 чүүл
Бо Хоойлу ону албан-езузу-биле парлаан хүнден эгелээш, он хонук эрткен соонда, күштүг болур.
Тыва Республиканың Чазааның Даргазы Ш. КАРА-ООЛ
Кызыл хоорай
2011 чылдың апрель 4
№ 499 ДХ-I.

Тыва Республикада назы четпээннер херектериниң болгаш оларның эргелерин камгалаар талазы-биле комиссиялар база назы четпээннер херектериниң болгаш оларның эргелерин камгалаар талазы-биле комиссияларны тургузар болгаш ажил-чорудулгазын организастаар талазы-биле чамдык күрүнө бүрүн эргелерин муниципалдыг районнарның болгаш хоорай округтарының тус чер бот-башкарылга органның бээриниң дугайында» Тыва Республиканың Хоойлузунуң 12 чүүлүгө өскерилге кириер дугайында

Тыва Республиканың Дээди Хуралы (парламентизи) 2011 чылдың март 16-да хүлээп алган

1 чүүл
2009 чылдың март 18-те № 1129 УХ-II Тыва Республикада назы четпээннер херектериниң болгаш оларның эргелерин камгалаар талазы-биле комиссиялар база назы четпээннер херектериниң болгаш оларның эргелерин камгалаар талазы-биле комиссияларны тургузар болгаш ажил-чорудулгазын организастаар талазы-биле чамдык күрүнө бүрүн эргелерин муниципалдыг районнарның болгаш хоорай округтарының тус чер бот-башкарылга органның бээриниң дугайында» Тыва Республиканың Хоойлузу-

"Улуг Хуралдың Хоойлужудулга палатазы" деп сөстөрни "Дээди Хурал (парламент)" деп сөстөр-биле солууру-биле, өскерилгени кириер.

2 чүүл
Бо Хоойлу ону албан-езузу-биле парлаан хүнден эгелээш, он хонук эрткен соонда, күштүг болур.
Тыва Республиканың Чазааның Даргазы Ш. КАРА-ООЛ
Кызыл хоорай
2011 чылдың апрель 4

«Тыва Республиканың республика бюджетинче, Тыва Республиканың тус чер бюджеттеринче кири санаар уjurлуг федералдыг үндүрүглерден, регионалдыг үндүрүглерден болгаш тускай үндүрүглер чуруму-биле көрдүнген үндүрүглерден тыртар нормативтер дугайында» Тыва Республиканың Хоойлузунуң 1 чүүлүгө өскерилгелер кириериниң дугайында

Тыва Республиканың Дээди Хуралы (парламентизи) 2011 чылдың март 16-да хүлээп алган

1 чүүл
2008 чылдың декабрь 5-те № 1093 УХ-II "Тыва Республиканың республика бюджетинче, Тыва Республиканың тус чер бюджеттеринче кири санаар уjurлуг, федералдыг үндүрүглерден, регионалдыг үндүрүглерден болгаш тускай үндүрүглер чуруму-биле көрдүнген үндүрүглерден тыртар нормативтер дугайында» Тыва Республиканың Хоойлузунуң ("Тувинская правда", 2008 чылдың декабрь 6-да; 2010 чылдың ноябрь 13-те; "Шын", 2008 чылдың декабрь 16-да; 2010 чылдың ноябрь 13-те) 1-ги чүүлүгө дараазында өскерилгелерни кириер:

1) 1-ги кезээнде:
а) 3-кү пунктуу дараазында эдилге-биле бижиер:

"3) үндүрүг онаарының бөдүүнчүткен системазын ажылгааны-биле холбаштыр патент үнезиниң хевиринге тыртар үндүрүг, - норматив талазы-биле 100 хуу;"

б) дараазында уткалыг 3' пунктуу немээр:

"3'1) үндүрүг онаарының бөдүүнчүткен системазын ажылгааны-биле холбаштыр патент үнезиниң хевиринге тыртар үндүрүг (2011 чылдың январь 1-ге чедир эрткен үндүрүг үелериниң дургузунда), - норматив талазы-биле 90 хуу;"

в) дараазында уткалыг 4' пунктуу немээр:

"4'1) чаңгыс аай көдээ ажил-агый үндүрүг (2011 чылдың январь 1-ге чедир эрткен үндүрүг үелериниң дургузунда) - норматив талазы-биле 300 хуу;"

г) дараазында уткалыг 5' пунктуу немээр:

"5'1) хамаатыларның орулгаларында, даштыкы хамаатыларның Россия Федерациязының девискээринде күш-ажылчы ажил-чорудулгазын патент үнезининге боттандырып турда, доктаадып каан аванс төлевири-нин хевиринге төлөп бээр үндүрүг, - норматив талазы-биле 10 хуу;"

2) 2-ги кезээнде:
а) 3-кү пунктуу дараазында эдилге-биле бижиер:

"3) үндүрүг онаарының бөдүүнчүткен системазын ажылгааны-биле патент үнезиниң хевиринге тыртар үндүрүг, - норматив талазы-биле 50 хуу;"

б) дараазында уткалыг 3' пунктуу немээр:

"3'1) үндүрүг онаарының бөдүүнчүткен

системазын ажылгааны-биле патент үнезиниң хевиринге тыртар үндүрүг (2011 чылдың январь 1-ге чедир эрткен үндүрүг үелериниң дургузунда), - норматив талазы-биле 45 хуу;"

в) дараазында уткалыг 4' пунктуу немээр:

"4'1) чаңгыс аай көдээ ажил-агый үндүрүг (2011 чылдың январь 1-ге чедир эрткен үндүрүг үелериниң дургузунда) - норматив талазы-биле 15 хуу;"

г) дараазында уткалыг 5' пунктуу немээр:

"5'1) хамаатыларның орулгаларында, даштыкы хамаатыларның Россия Федерациязының девискээринде күш-ажылчы ажил-чорудулгазын патент үнезининге боттандырып турда, доктаадып каан аванс төлевири-нин хевиринге төлөп бээр үндүрүг, - норматив талазы-биле 10 хуу;"

3) 3-кү кезээнде:
а) 2-ги пунктуу дараазында эдилге-биле бижиер:

"2) үндүрүг онаарының бөдүүнчүткен системазын ажылгааны-биле холбаштыр патент үнезиниң хевиринге тыртар үндүрүг, - норматив талазы-биле 50 хуу;"

б) дараазында уткалыг 2' пунктуу немээр:

"2'1) үндүрүг онаарының бөдүүнчүткен системазын ажылгааны-биле холбаштыр патент үнезиниң хевиринге тыртар үндүрүг (2011 чылдың январь 1-ге чедир эрткен үндүрүг үелериниң дургузунда), - норматив талазы-биле 45 хуу;"

в) дараазында уткалыг 3' пунктуу немээр:

"3'1) чаңгыс аай көдээ ажил-агый үндүрүг (2011 чылдың январь 1-ге чедир эрткен үндүрүг үелериниң дургузунда) - норматив талазы-биле 15 хуу;"

2 чүүл

Бо Хоойлу ону албан-езузу-биле парлаан хүнден эгелеп күштүг болур, болгаш 2011 чылдың январь 1-ден эгелеп тыптып келген хоойлу-дүрүм хамаарылгаларында хамаарыштыр тараар.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазы Ш. КАРА-ООЛ
Кызыл хоорай
2011 чылдың апрель 4
№ 505 ДХ-I.

«Тыва Республикада чоннуң социал хандырылгазының дугайында» Тыва Республиканың Хоойлузунуң 19 чүүлүгө өскерилгелер кириер дугайында

Тыва Республиканың Дээди Хуралы (парламентизи) 2011 чылдың март 16-да хүлээп алган

1 чүүл
2004 чылдың декабрь 29-та № 1150 УХ-I "Тыва Республикада чоннуң социал хандырылгазының дугайында" («Тувинская правда», 2004 чылдың декабрь 31-де; 2009

чылдың апрель 14-те; «Шын», 2009 чылдың апрель 14-те) Тыва Республиканың Хоойлузунуң 19-ку чүүлүгө дараазында өскерилгени кириер:

1) 1-ги кезээнде "Улуг Хуралдың

Хоойлужудулга палатазының" деп сөстөрни "Дээди Хуралдың (парламентинин)" деп сөстөр-биле солуур;

2) 2-ги кезээн күжүн чидирген деп санаар.

2 чүүл

Бо Хоойлу, ону албан-езузу-биле

«Тыва Республикада муниципалдыг тургузугнун төлээлекчи органының депутадының, тус чер бот-башкарылгазының соңгулдалыг албан-дужаалдыг кижизинин бүрүн эргелерин боттандыраарының магадылалдарының дугайында» Тыва Республиканың Хоойлузунун 2 база 6 чүүлдеринге өскерилгелер кирир дугайында

Тыва Республиканың Дээди Хуралы (парламентизи) 2011 чылдың март 16-да хүлээп алган

1 чүүл

2008 чылдың март 19-та № 640 УХ-II "Тыва Республикада муниципалдыг тургузугнун төлээлекчи органының депутадының, тус чер бот-башкарылгазының соңгулдалыг албан-дужаалдыг кижизинин бүрүн эргелерин боттандыраарының магадылалдарының дугайында" Тыва Республиканың Хоойлузунга («Тувинская правда», 2008 чылдың апрель 9-та; 2011 чылдың январь 18-те, февраль 8-те; «Шын», 2008 чылдың апрель 10-да; 2010 чылдың декабрь 28-те; 2011 чылдың февраль 8-те) дараазында өскерилгелерни кирир:

1) 2-ги чүүлдүн 2-ги кезээн дараазында эдилге-биле бижири:

"2. Тус чер бот-башкарылгазының соңгулдалыг албан-дужаалдыг кижизи - муниципалдыг соңгулдаларга чажыт бадылаашкын-биле бүгү-ниитинин дең болгаш дорт соңгулда эргезинин үндезининге, азы болза

парлаан хүнден эгелээш, он хонук эрткен соонда күштүг болур.

Тыва Республиканың Чазаның Даргазы Ш. КАРА-ООЛ

Кызыл хоорай

2011 чылдың апрель 4

№ 508 ДХ-I.

муниципалдыг тургузугнун төлээлекчи органының бодунун составындан соңгул турары база тус чер уjur-дузалыг айтырыгларны шийтирилээр кылдыр бодунун бүрүн эргелери-биле хандыртынган тус чер бот-башкарылгазының албан-дужаалдыг кижизи."

2) 6-гы чүүлдүн 2-ги кезээнин 1-ги пунктузунда "муниципалдыг" деп сөстү ап кааптар.

2 чүүл

Бо Хоойлу ону албан-езузу-биле парлаан хүнден эгелээш, он хонук эрткен соонда, күштүг болуп кирир.

Тыва Республиканың Чазаның Даргазы Ш. КАРА-ООЛ

Кызыл хоорай

2011 чылдың апрель 4

№ 511 ДХ-I.

«Тыва Республикага назы четпээннерге хамаарыштыр азырал болгаш ажаал-тежээл талазы-биле ажил-чорудулганы организастаарының болгаш боттандыраарының дугайында» Тыва Республиканың Хоойлузунга өскерилгелер кириринин дугайында

Тыва Республиканың Дээди Хуралы (парламентизи) 2011 чылдың март 16-да хүлээп алган

1 чүүл

2008 чылдың март 19-та № 644 УХ-II "Тыва Республикага назы четпээннерге хамаарыштыр азырал болгаш ажаал-тежээл талазы-биле ажил-чорудулганы организастаарының болгаш боттандыраарының дугайында" Тыва Республиканың Хоойлузунга ("Шын", 2008 чылдың апрель 3-те; 2009 чылдың январь 20-де, апрель 14-те; "Тувинская правда", 2008 чылдың апрель 9-та, декабрь 31-де; 2009 чылдың апрель 9-та;) дараазында өскерилгелерни кирир:

1) 1-ги чүүлдү дараазында эдилге-биле бижири:

"1 чүүл. Азырал болгаш ажаал-тежээл талазы-биле ажил-чорудулганы боттандыраары

Тыва Республикага назы четпээннерге хамаарыштыр азырал болгаш ажаал-тежээл талазы-биле ажил-чорудулганы организастаар болгаш боттандыраар талазы-биле бүрүн эргелерни Тыва Республиканың муниципалдыг тургузууларының тус чер бот-башкарылга органның (моон ыңай - азырал болгаш ажаал-тежээл органны дээн) Тыва Республиканың хоойлузунга дүүштүр бээр.

Өөредилге талазы-биле хүлээлгени күүседип турар Тыва Республиканың күүсекчи эрге-чагыргазының органы (моон ыңай - күүсекчи эрге-чагырга органы дээн) өскүс уругларның болгаш ада-иелеринин хайгааралы чок арткан уругларның дугайында медээлеринин күрүне банкызының регионалдыг операторунун хүлээлгезин күүседир."

2) 2-ги чүүлде "Тыва Республиканың азырал болгаш ажаал-тежээлдин Күрүне органы болгаш ооң азырал болгаш ажаал-тежээлдин девискээр органны" деп сөстөрни "Азырал болгаш ажаал-тежээл органы" деп сөстөр-биле, "удуртулга болдуруп турарлар" деп сөстөрни "удуртулга болдуруп" деп сөстөр-биле солуур;

3) 3-кү чүүлде:

а) адында "Тыва Республиканың" деп сөстөрни ап кааптар;

б) бирги абзацта "Тыва Республиканың" деп сөстөрни ап кааптар;

в) 1-ги пунктта "Тыва Республиканың" деп сөстөрни "чогуур муниципалдыг тургузугнун" деп сөстөр-биле солуур;

4) 5-ки чүүлде:

а) адын дараазында эдилге-биле бижири:

"5 чүүл. Азырал болгаш ажаал-тежээл органының бүрүн эргелери

б) бирги абзацты дараазында эдилге-биле бижири:

"Азырал болгаш ажаал-тежээл органы;"

в) 1-ги пункту дараазында эдилге-биле бижири:

"1) азырал болгаш ажаал-тежээл талазы-биле ажилды организастап турар;"

г) 2-ги пункту дараазында эдилге-биле бижири:

"2) бодунун харыылаар айтырыының иштинге азырал болгаш ажаал-тежээл органының ажилдакчыларының албан күүседир уjurлуг хоойлу-дүрүм актыларын парлап үндүрер, оларның күүселдези дээш контролду боттандыраар;"

д) 3-кү пункту күжүн чидирген деп санаар;

е) 4-кү пункту дараазында эдилге-биле бижири:

"4) азырал болгаш ажаал-тежээл талазы-биле ажил-чорудулганы, ол сорулгаларга Тыва Республиканың республика бюджетинден берип турар субвенциялардан акшаландыраар;"

ж) 5-ки пункту дараазында эдилге-биле бижири:

"5) Тыва Республиканың чогуур муниципалдыг тургузуунун девискээринде назы четпээннерге хамаарыштыр азырал болгаш ажаал-тежээл талазы-биле ажил-чорудулганы организастаары болгаш боттандыраары-биле холбашкан айтырыглар

талазы-биле тус чер бот-башкарылга органның күүсекчи эрге-чагырга органы-биле, өөредилге албан черлери-биле,

чурттакчы чоннун социал камгалалының албан черлери-биле, кадык камгалалының албан черлери-биле, өске-даа органны болгаш организациялар-биле удур-дедир хамаарылгазын боттандырып турар;"

5) 6-гы чүүлдү күжүн чидирген деп санаар;

6) 7-ги чүүлде:

а) адында "Тыва Республиканың" деп сөстөрни, "күрүненин" деп сөстү ап кааптар;

б) 1-ги кезээнде "Тыва Республиканың азырал болгаш ажаал-тежээлдин Күрүне органы, азырал болгаш ажаал-тежээлдин девискээр органны" деп сөстөрни "Азырал болгаш ажаал-тежээл органы" деп сөстөр-биле солуур, "күрүне," деп сөстү ап кааптар;

в) 2-ги кезээнин алдыгы абзацында "азырал болгаш ажаал-тежээлдин девискээр органны" деп сөстөрни "Тыва Республиканың муниципалдыг тургузууларының" деп сөстөр-биле солуур;

г) 3-кү кезекте:

бирги абзацта "Тыва Республиканың" деп сөстөрни ап кааптар;

ийиги абзацта "Россия Федерациязының" деп сөстөрни соонга "болгаш Тыва Республиканың хоойлужудулгазы-биле" деп сөстөрни немээр;

үшкү абзацта "Тыва Республиканың" деп сөстөрни ап кааптар;

7) 8-ки чүүлде:

а) 1-ги пунктта "девискээр" деп сөстү ап кааптар;

б) 10-гу пунктта "девискээр" деп сөстү ап кааптар;

8) 9-кү чүүлдү дараазында эдилге-биле бижири:

"9 чүүл. Күүсекчи эрге-чагырга органының, тус чер бот-башкарылга органнының болгаш азырал болгаш ажаал-тежээлде кирип турар албан черлеринин кадр-биле хандырылгазы.

Өскүс уругларның болгаш ада-иелеринин хайгааралы чок арткан уругларның дугайында медээлеринин күрүне банкызының регионалдыг операторунун хүлээлгезин күүседип турар күрүне эрге-чагырга органының кезээнин ажилдакчыларының санының нормативин тодарадырын, регионалдыг

учетта турар 2 муң санныг өскүс болгаш ада-иезинин хайгааралы уругларга хамаарыштыр 5 ажы эвээш эвес кылдыр барымдаала

Бичии уругларның эргелерин талазы-биле ажилды дорт бо турар тус чер бот-башкарылга ажилдакчыларының санының Тыва Республиканың хоойлузун тодарадыр.

Бичии уругларның эргелерин талазы-биле ажилды дорт бо турар азырал болгаш ажаал-тежээлдин ажилдакчыларының немесинин ажилдакчыларының 100 өскүс уругларга болгаш ада хайгааралы чок арткан уругларга болгаш ада-иезинин хайгааралы уругларның санындан кижилер шытыр 1 ажилдакчыдан эвээш санаарын көөр.

Бичии уругларның эргелерин талазы-биле ажилды дорт бо турар азырал болгаш ажаал-тежээлдин ажилдакчыларының нормативин 2 турар кижилерге хамаарыштыр чыдан эвээш эвес кылдыр тодарадыр.

9) 10-гу чүүлдүн 1-ги кезээнде

а) бирги абзацта "Тыва Республикасы" деп сөстөрни "күүсекчи эрге-чагырга органының" деп сөстөр-биле бижири:

б) ийиги абзацты дараазында

"Тус чер бот-башкарылга органы ажил-чорудулгазының контрол эрге-чагырга органы боттандырып

2 чүүл

Бо Хоойлу ону албан-езузу-биле парлаан хүнден эгелээш, он хонук эрткен соонда, күштүг болур болгаш 2010 чылдың декабрь 28-те, январь 18-те, февраль 8-те, апрель 10-да, декабрь 28-те, 2011 чылдың февраль 8-те) дараазында өскерилгелерни кирир:

Тыва Республиканың Чазаның Даргазы Ш. КАРА-ООЛ

Кызыл хоорай

2011 чылдың апрель 4

№ 513 ДХ-I.

Тыва Республиканың күрүне албан-дужаалдарының даңзызының дугайында

Тыва Республиканың Дээди Хуралы (парламентизи) 2011 чылдың март 16-да хүлээп алган

Тыва Республиканың бо Хоойлузу 2009 чылдың декабрь 4-те № 1381 "Россия Федерациязының субъектилеринин чаңгыс аай күрүне албан-дужаалдарының дугайында" Россия Федерациязының Президентизинин Чарлыында болгаш Тыва Республиканың Конституциязынга дүүштүр Тыва Республиканың күрүне органнының бүрүн эргелерин дорт күүседир сорулгалар-биле Тыва Республиканың күрүне албан-дужаалдарының сандаңзын доктаадып турар.

1 чүүл

Тыва Республиканың күрүне албан-дужаалдарының кожуп турар Даңзызын бадылаар.

2011 чылдың _____ "____" № 515 ДХ-I

Тыва Республиканың Хоойлузу-биле бадылаан

ДАҢЗЫЗЫ

Тыва Республиканың Чазаның Даргазының бирги оралакчызы

Тыва Республиканың Чазаның Даргазының оралакчызы

Тыва Республиканың Чазаның Даргазының оралакчызы - Тыва Республиканың Чазаның Даргазының Канцеляриязының болгаш Тыва Республиканың Чазаның Аппарадының удуртукчузу

Тыва Республиканың Москва хоорайда Бүрүн эргелиг төлээзи

Тыва Республиканың сайыды

Тыва Республиканың Дээди Хуралының (парламентизинин) Даргазы

Тыва Республиканың Дээди Хуралының (парламентизинин) Даргазының оралакчызы

Тыва Республиканың Дээди Хуралының (парламентизинин) комитетинин даргазы

Тыва Республиканың Дээди Хуралының (парламентизинин), бодунун бүрүн эргелерин доктаамал профессионал үндезинде

боттандырып турар депутады

Тыва Республиканың Ко судунун Даргазы

Тыва Республиканың Ко судунун Даргазының оралакчызы

Тыва Республиканың Ко судунун судьязы

Тыва Республиканың Ко судунун судьязы-секретары

Тыва Республикага Кижинин э

талазы-биле төлээлекчи

Тыва Республиканың Соңгу саязының даргазы

Тыва Республиканың Соңгу саязының даргазының оралакчызы

Тыва Республиканың Соңгу саязының бодунун бүрүн эргезин (штаттыг) үндезинде боттандырып бадылаар

Тыва Республиканың Сонгулда комиссия-
зының секретары

Тыва Республиканың Саналга палата-
зының даргазы

Тыва Республиканың Саналга пала-
тының даргазы

«Тыва Республиканың күрүне шаңналдарының дугайында» Тыва Республиканың Хоойлузунга өскерилгелер киирериниң дугайында

Тыва Республиканың Дээди Хуралы (парламентизи) 2011
чылдың март 16-да хүлээп алган

1 чүүл
1992 чылдың декабрь 24-те № 388 "Тыва
Республиканың күрүне шаңналдарының ду-
гайында" Тыва Республиканың Хоойлузунга
"Туунская правда", 1993 чылдың март 2-
де; 1994 чылдың ноябрь 30-де; 1995 чылдың
январь 5-те; 1999 чылдың июль 6-да; 2004 чыл-
дың февраль 27-де, декабрь 31-де; 2007 чыл-
дың июль 31-де; 2008 чылдың январь 10-да;
2011 чылдың январь 20-де; "Шын", 2004 чыл-
дың февраль 27-де; 2007 чылдың август 21-
де; 2008 чылдың январь 22-де; 2011 чылдың
январь 13-те) дараазында өскерилгелерни
киирер:

1) 7-ги чүүлге дараазында уткалыг он
шкү абзацты немээр:

"Тыва Республиканың алдарлыг
чылгычызы";

2) Тыва Республиканың Хоойлузунга
алсырылгада:

а) Тыва Республиканың хүндүлүг
тарының дугайында Дүрүмде:

1-ги пунктунун адаанга дараазында
ткалыг "3" пунктуну немээр:

"3) "Тыва Республиканың Алдарлыг чыл-
гычызы" деп хүндүлүг атты, Тыва Республи-
каның чылгы мал ажылын сайзырадырынга
чы-хавыязы дээш, чылгы мал ажылының
дырынга он чылдан эвээш эвес үеде ажыл-
дан көдээ ажыл-агый ажылдакчыларынга
тпсыр";

5-ки пунктунун ийги абзазында "Тыва
Республиканың Алдарлыг малчыны", деп
кстериниң соонга "Тыва Республиканың Ал-
дрлыг чылгычызы", деп сөстөрнү немээр;

б) "Тыва Республиканың Алдарлыг мал-
чыны" деп хүндүлүг атка хөрек демдээниң
айылбыр бижилгезиниң соонга "Тыва Рес-
публиканың Алдарлыг чылгычызы" деп
ндүлүг атка хөрек демдээниң дараазында
халыг Тайылбыр бижилгезин немээр;

Күш-ажыл хоойлужудулгазын болгаш күш-ажыл хоойлу- дүрүмүнүн нормалары кирип турар, өске-даа нормативтиг хоойлу-дүрүм актыларын сагып турары дээш ведомствонун иштики күрүне контролюнун дугайында

Тыва Республиканың Дээди Хуралы (парламентизи) 2011
чылдың март 16-да хүлээп алган

1 чүүл. Бо Хоойлунун таарыштырып
рар чүүлү

Тыва Республиканың күүсекчи эрге-
чыгырга органнарының, оларның эргезинде
рар организацияларда күш-ажыл хоойлу-
удулгазын болгаш күш-ажыл хоойлу-дү-
рүмүнүн нормалары кирип турар, өске-даа
ормативтиг хоойлу-дүрүм актыларын сагып
рары дээш, ведомствонун иштики күрүне
онтролюн (моон ыңай - ведомствонун
штики күрүне контролю дээш) боттанды-
арының чурумун болгаш негелделерин бо
оойлу-биле доктаадып турар.
Ведомствонун иштики күрүне контролюн
үш-ажыл хоойлужудулгазын болгаш күш-
ажыл хоойлу-дүрүмүнүн нормалары кирип
рар, өске-даа нормативтиг хоойлу-дүрүм
ктыларын албан чериниң эргезинде турар
рганизацияларның сагып турарының
ыналдаларын чорудар арга-биле
оттандыраар.

2 чүүл. Күш-ажыл хоойлужудулгазын
олгаш күш-ажыл хоойлу-дүрүмүнүн
ормалары кирип турар, өске-даа норма-
ивтиг хоойлу-дүрүм актыларын сагып
рары дээш ведомствонун иштики күрүне
онтролюн боттандыраарының хоойлу-
үрүм талазы-биле үндезини

Күш-ажыл хоойлужудулгазын болгаш
үш-ажыл хоойлу-дүрүмүнүн нормалары
рип турар, өске-даа нормативтиг хоойлу-
үрүм актыларын сагып турары дээш,
ведомствонун иштики күрүне контролюн
оттандыраар.

тазының даргазының оралакчызы
Тыва Республиканың Саналга палата-
зының аудитору

Эптештирилге судьязы

«Тыва Республиканың Алдарлыг чылгычызы» деп хүндүлүг атка хөрек демдээниң Тайылбыр бижилгези»

"Заслуженный коневод Республики
Тыва" - "Тыва Республиканың Алдарлыг
чылгычызы" деп хүндүлүг атка хөрек дем-
дээн алдынналчак өңнүг холуксаадан белет-
кеп кылыр болгаш арын талазындан диа-
метри 38 мм, дооразы 1 мм дөстегер
хаажылыг куржааңгылыг, беш чечек бүрүзү
ышкаш хевирлиг болур.

Демдектин мурнуу талазында, ортузун-
да, холунда аргамчы тудуп алган, тыва нацио-
нал хептиг, аъттыг кижиниң чурру бар. Чурук-
туң кырында тыва дылда "Тыва Республи-
каның Алдарлыг чылгычызы", адаанда орус
дылда - "Заслуженный коневод Республики
Тыва" деп бижиктиг.

Хөрек демдээниң артыы талазы дески.

Хөрек демдээн үттүн болгаш шөйбекси-
мээр дээрбектин дузазы-биле Тыва Рес-
публиканың Күрүне тугунун өңүгө дүүштүр
ак-көк, сарыг болгаш ак куржааңгыларлыг
длиндектерлиг, алдынналчак өңнүг хо-
луксаадан кылган, бедии 18 мм база калбаа
30 мм хемчээлдиг, дөрт-булуңнуг колодка-
биле тудуштурган.

Колодканың артыы талазында хөрек
демдээн хепке быжыглаары-биле хепке
ызыртыр кызар-өөктү кыстырган."

2 чүүл

Бо Хоойлу ону албан-езузу-биле парлаан
хүнден эгелээш, он хонук эрткен соонда,
күштүг болур.

Тыва Республиканың Чазаның
Даргазы Ш. КАРА-ООЛ
Кызыл хоорай
2011 чылдың апрель 1
№ 517 ДХ-1.

эргезинде турар организацияның сагып ту-
рарының хыналдазын чорудары-биле,
хыналданың түңнелдерин бижип доозары-
биле база контроль талазы-биле хемчеглерни
эрттиргениниң түңнелдеринге хамаарыштыр
хемчеглер хүлээп алыры-биле холбашкан
ведомствонун иштики күрүне контролюн
боттандырып турар органнарның албан-ду-
жаалдыг кижилериниң ажыл-чорудулга-
ларының каттышканы;

хыналда - Тыва Республиканың күүсекчи
эрге-чагырга органының эргезинде турар
организацияларга хамаарыштыр оларның
боттандырып турары ажыл-чорудулгазының
күш-ажыл хоойлу-дүрүмүнүн нормалары
кирип турар, өске-даа нормативтиг хоойлу-
дүрүм актыларының негелделеринге дүгжүп
турарын үнелээри-биле эрттирип турары
контроль талазы-биле хемчеглерниң кат-
тышканы;

4 чүүл. Ведомствонун иштики күрүне контролюнун кол-кол сорулгалары

Ведомствонун иштики күрүне конт-
ролюнун кол-кол сорулгалары болза:

1) Тыва Республиканың күүсекчи эрге-
чагырга органнарының эргезинде турар ор-
ганизацияларда күш-ажыл хоойлужудулга-
зын болгаш күш-ажыл хоойлу-дүрүмүнүн
нормалары кирип турар, өске-даа норма-
тивтиг хоойлу-дүрүм актыларын сагып
турарын хынаары;

2) чоруттунган хыналдаларның түңнелин-
дериниң талазы-биле илереттинген хажы-
дышкыннарның барымдааларына хамаа-
рыштыр хемчеглер алыры.

5 чүүл. Ведомствонун иштики күрүне контролюн боттандыраар кылдыр төлээлтирген бүрүн эргелиг органнар

1. Ведомствонун иштики күрүне конт-
ролюн боттандыраар кылдыр төлээлтирген
органнар дээрге, Тыва Республиканың
күүсекчи эрге-чагыргазының, эргезинде
турар организациялар бар, органнары
болур.

2. Ведомствонун иштики күрүне конт-
ролюн организастаар болгаш боттандыраар
талазы-биле хүлээлге онааган бүрүн эргелиг
органнарның албан-дужаалдыг кижилериниң
бүрүн эргелерин болгаш харысалгазын
амгы хоойлужудулга-биле дүүштүр
тодарадыр.

6 чүүл. Хыналдаларның хевирлери

Ведомствонун иштики күрүне контролюн
панныг, пландан дашкаар болгаш дагын
катап хыналдалар эрттирериниң аргазы-
биле чорудар.

7 чүүл. Хыналдаларны организастаары болгаш эрттирери

1. Панныг хыналдаларны хыналдалар
эрттирериниң чыл санында тургузар пла-
нынга дүүштүр, Тыва Республикада Күрүне-
ниң күш-ажыл инспекциязы-биле бадылаан
болгаш дугуржулга езугаар календарылыг
чылдың эгезинге чедир бир айдан орай-
таптайн, эрттирер.

Панныг хыналдалар эрттирериниң чыл
санында планын Тыва Республиканың күү-
секчи эрге-чагырга органнарының албан-
езузуунун сайтыларына киирер.

Панныг хыналдаларны үш чылда бирден
хөй эвес катап эрттирер.

2. Пландан дашкаар хыналдаларны
күүсекчи эрге-чагырганың чогуур органынче
күш-ажыл хоойлужудулгазын болгаш күш-
ажыл хоойлу-дүрүмүнүн нормалары кирип
турар, нормативтиг өске-даа хоойлу-дүрүм
актыларын эргезинде турар организация-
ларда хажытканының дугайында медээлер
кирип келген таварылгада, а ол ышкаш иле-
реттинген хажыдышкыннарны чайладыры-
ның дугайында мурнунда чоруткан бижимел
сагындырыгны күүседириниң хуусаазы
эрткенде, эрттирер.

3. Дагын катап хыналдаларны, бир эвес
эргезинде турар организацияның удуртук-
чузу хыналда чорутканының түңнелинде
долдуруп бижээн актыда айтыкан хуусаада
моон мурнунда хыналдаларда илереттинген
хажыдышкыннарны чайлатканының дуга-
йында отчедун киирбээн таварылгада
эрттирер.

8 чүүл. Хыналданы эрттирериниң

1. Панныг хыналданы эрттирер хуусаазы
бир айдан хөй болбас, пландан дашкаар
хыналданы - 14 календарылыг хонук болур.

2. Бир эвес контроль талазы-биле элээн
улуг хемчээлдиг ажылдар, тускай шинчи-
лелдер, шенелделер, экспертизалар эртти-
рери херек апарганы-биле холбашкан тава-
рылгаларда, күүсекчи эрге-чагырга орга-
нының хоойлу-дүрүм актызы-биле албан-
дужаалдыг кижиниң чылдагаанын айтыкан
бижимел саналына үндезилеп, панныг
хыналданың хуусаазын узаткан бооп болур,
ынчалза-даа ол бир айдан ашпас болур.

9 чүүл. Хыналданы организастаарының чуруму

1. Хыналданы күүсекчи эрге-чагырга ор-
ганының удуртукчузунун азы оон оралак-
чызының дужаалына үндезилеп эрттирер.

2. Хыналда эрттирер дугайында дужаал-
ды 2008 чылдың декабрь 26-да № 294-ФХ
"Күрүне контролюн (хайгааралын) болгаш
муниципалдыг хыналданы боттандырып тура,
юридиктиг эргелиг черлерниң болгаш хуу
сайгарлыкчыларның эргелерин камгалаа-
рының дугайында" Федералдыг хоойлунун
14 чүүлүнүн 2-ги кезээ-биле дүүштүр
үндүрер.

3. Панныг хыналда эрттирер дугайында
дужаалды, азы болза оон шынзыдып каан
хоолгазын күүсекчи эрге-чагырга органы
хыналда кылыр организацияның удур-
тукчузунче хыналда эрттиреринге чедир, үш
хонуктан орайтатпайн, чорудар.

Пландан дашкаар хыналданы эрттирер
дугайында дужаалды, азы болза оон
шынзыдып каан хоолгазын хыналда эртти-
рип турар албан-дужаалдыг кижини, албан
черинде турар организацияның удуртукчу-
зунга азы өске албан-дужаалдыг кижизинге,
холунун үжүү-биле кады бодунун албан-
ажылының шынзылганын көргүспүшаан,
база ону берген хүнүнүн дугайында медээни
киир биживишаан, тыпсыр.

4. Контроль талазы-биле хемчеглерни
чүгле хыналда эрттирер дугайында дужаал-
да айтыкан албан-дужаалдыг кижини азы
албан-дужаалдыг кижилер эрттирип болур.

10 чүүл. Хыналдалар эрттиргениниң түңнелдерин тургузары

Хыналдалар эрттиргениниң түңнелдерин
тургузарын 2008 чылдың декабрь 26-да №
294-ФХ "Күрүне контролюн (хайгааралын)
болгаш муниципалдыг хыналданы эрттирип
тура, юридиктиг эргелиг черлерниң болгаш
хуу сайгарлыкчыларның эргелерин кам-
галаарының дугайында" Федералдыг хоой-
лунун 16-гы чүүлү-биле дүүштүр бот-
тандыраар.

11 чүүл. Хыналдалар эрттирип турар үеде илереттинген хажыдышкыннарны чайладыры

1. Хыналдалар эрттиргениниң түңнелдери-
биле албан черинде турар организацияның
удуртукчузу илереттинген хажыдыш-
кыннарны актыда айтыкан хуусаада чайла-
дыр хүлээлгелиг.

2. Актыда айтыкан хуусаа төнгөн соонда,
албан черинде турар организацияның удур-
тукчузу күүсекчи эрге-чагырга органының
удуртукчузунга хажыдышкыннарны чок
кылганының дугайында отчетту бээр хүлээл-
гелиг. Отчетка хажыдышкынны чок кылга-
нын бадыткап турар материалдарның бол-
гаш документилерниң хоолгаларын кожар.

12 чүүл. Албан черинде турар орга- низацияларның болгаш оларның албан- дужаалдыг кижилериниң харысалгазы

1. Албан черинде турар организациялар,
оларның албан-дужаалдыг кижилери күш-
ажыл хоойлужудулгазын болгаш күш-ажыл
хоойлу-дүрүмүнүн нормалары кирип турар,
нормативтиг өске-даа хоойлу-дүрүм акты-
ларын хажытканы дээш, а ол ышкаш хынал-
даны эрттиргениниң түңнелинде илереттинген
хажыдышкыннарны актыда айтыкан хуу-
саада чок кылбааны дээш, күштүг болуп ту-
рар хоойлужудулгага дүүштүр харыс-
салгалыг болур.

2. Контроль талазы-биле хемчеглер эрт-
тиргениниң түңнелинде күш-ажыл хоойлужу-
дулгазының болгаш күш-ажыл хоойлу-дүрү-
мүнүн нормалары кирип турар, өске-даа
нормативтиг хоойлу-дүрүм актыларының ха-
жыдышкыннары илереттинген таварыл-
гада, албан-дужаалдыг кижиниң тургускан

актызынга үндезилеп, күүсекчи эрге-чагырга органы хоойлу-дүрүм камгалаар органнарже азы күрүнениң өске-даа органнарынче, айыттырган хажыдышкыннарның барымдааларынга хамаарыштыр хемчеглер алыр, ооң иштинде буруулуг кижилерге хоойлужудулгага дүүштүр харысалга онаар сорулгалар-биле, чогуур бижик кириер эргелиг болур.

Айыттырган хажыдышкыннарның барымдааларынга хамаарыштыр хемчеглер алырын азы хоойлу-дүрүм камгалаар органнарже азы өске-даа күрүне органнарынче айыттырган хажыдышкыннарга хамаарыштыр хемчеглер алыр сорулгалар-биле чогуур бижиктерни кириерин, хыналда эрткен соонда, чеди хонук хуусаа дургузунда боттандыраар.

13 чүүл. Албан-дужаалдыг кижилерниң, күүсекчи эрге-чагырга органының удуртукчузунуң алган хемчеглеринге хамаарыштыр хомудал кириери

Албан чериниң эргезинде турар организацияның удуртукчузу азы ооң оралакчызы албан-дужаалдыг кижилерниң, күүсекчи эрге-чагырга органының удуртукчузунуң хыналдалар эрттирип тургаш алган хемчеглеринге (хемчег албаанынга) хамаарыштыр, Россия Федерациязының хоойлужудулгазынга дүүштүр административтик база (азы) суд чурумун езугаар хомудал болур эргелиг.

14 чүүл. Ведомствонуң иштики күрүне контролюн эрттиргениниң дугайында отчеттаары

- 1) Күүсекчи эрге-чагырга органы:
- 1) албан чериниң эргезинде турар организацияларга хамаарыштыр контроль талазы-биле оларның чорудуп турар хемчеглериниң учедун чорудар;
- 2) чыл санында, дараазында отчеттук чылдың февраль 1-ден орайтапайн, күш-

«Тыва Республиканың Саналга палатазының дугайында» Тыва Республиканың Хоойлузунга өскерилгелер кириериниң дугайында

Тыва Республиканың Дээди Хуралы (парламентизи) 2011 чылдың март 16-да хчлээп алган

1 чүүл

2001 чылдың декабрь 7-де № 1200 "Тыва Республиканың Саналга палатазының дугайында" («Тувинская правда», 2002 чылдың январь 17-де; 2004 чылдың январь 13-те, июль 6-да; 2007 чылдың ноябрь 13-те; 2010 чылдың ноябрь 11-де; «Шын», 2004 чылдың январь 22-де; 2007 чылдың ноябрь 15-те; 2010 чылдың ноябрь 11-де) Тыва Республиканың Хоойлузунга дараазында өскерилгелерни кириер:

- 1) 2-ги чүүлде:
 - а) ийиги абзацта "күрүнениң бюджеттен дашкаар болгаш тускай сорулгалыг" деп сөстөрни "күрүнениң бюджеттен дашкаар девискээр" деп сөстөр-биле солугур, ", тус черниң бот-башкарылга органнары" деп сөстөрни ап кааптар;
 - б) дөрткү абзацта "республиканың күрүнениң тускай сорулгалыг болгаш" деп сөстөрни "күрүнениң девискээр" деп сөстөр-биле солугур;
 - в) сески абзацта "күрүнениң тускай сорулгалыг болгаш" деп сөстөрни "күрүнениң девискээр" деп сөстөр-биле солугур;
- 2) 4-кү чүүлдүн бирги кезээнде "Улуг Хуралдың палаталары" деп сөстөрни "Тыва Республиканың Дээди Хуралы (парламентизи)" деп сөстөр-биле солугур;
- 3) 5-ки чүүлдүн бир болгаш дөрт дугаар кезектеринде "Президентиниң" деп чогуур падеже сөстү "Баштыңының" деп чогуур падеже сөс-биле солугур;
- 4) 6-гы чүүлде:
 - а) бирги болгаш үшкү кезектеринде "Президентиниң" деп чогуур падеже сөстү "Баштыңының" деп сөстөр-биле солугур;
 - б) алдыгы кезээнде "албан-дужаал саавыры-биле" деп сөстөрни "албан-дужаал регламентизи-биле" деп сөстөр-биле солугур;
- 5) 7-ги чүүлде:
 - а) бешки кезээнде "Президентиниң" деп сөстү "Баштыңының" деп сөс-биле солугур;
 - б) тоску кезээнде "албан-дужаал саавыры-биле" деп сөстөрни "албан-дужаал регламентизи-биле" деп сөстөр-биле солугур;
 - б) дараазында уткалыг 71 база 72 чүүлдерни немээр:

"71 чүүл. Саналга палатазының дарга-

ажыл талазы-биле Тыва Республиканың күүсекчи эрге-чагырга органынче, эрттирген хыналдаларның санын, хыналда чоруткан албан чериниң эргезинде турар организацияларның аттарын, илереттинген хажыдышкыннарны, а олышкаш контроль талазы-биле хемчеглер чорутканының түннелдерин езугаар харысалга онааган кижилерниң дугайында айыттышаан, медээлерни кириер.

2. Күш-ажыл талазы-биле Тыва Республиканың күүсекчи эрге-чагырга органы күүсекчи эрге-чагырга органнарындан чоруттунган хыналдалар дугайында кирген медээлерни анализтээр болгаш Тыва Республиканың Чазаанче кириери-биле каттыштырган түннел отчетту тургузар.

15 чүүл. Күүсекчи эрге-чагырга органнарының өске-даа күрүне органнары-биле, Тыва Республиканың тус чер бот-башкарылга органнары-биле болгаш хөй-ниитиниң хыналда органнары-биле кады ажылдажылгазы

Күүсекчи эрге-чагырга органнары контрольду боттандырып тура, күрүне органнары-биле, ооң иштинде хыналда азы хайгаарал чорудар бүрүн эргелиг органнар-биле, а ол ышкаш Тыва Республиканың тус чер бот-башкарылга органнары-биле база хөй-ниитиниң хыналда органнары-биле кады ажылдажылганы хоойлужудулга езугаар боттандыраар.

16 чүүл. Бо Хоойлунуң күштүг болуп кириери

Бо Хоойлуну албан-езузу-биле парлаан хүнден эгелээш, он хонук эрткен соонда, күштүг болуп кириер.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазы Ш. КАРА-ООЛ

Кызыл хоорай
2011 чылдың апрель 4
№ 519 ДХ-1.

зынга, Саналга палатазының даргазының оралакчызынга база Саналга палатазының аудиторларынга онаап турар кызыгаарлаашкыннар

Саналга палатазының даргазы, Саналга палатазының даргазының оралакчызы, Саналга палатазының аудиторлары:

албан-хүлээлгелерин күүседире-биле холбаштыр хамаатылардан болгаш юридиктиг эргелиг черлерден Россия Федерациязының болгаш Тыва Республиканың хоойлужудулгазы-биле көрдүмнөөн шаңналдар (чээлилер, акша болгаш өске-даа шаңнал акшалар, ачы-дузалар, оюн-тоглаа, дыштанылга, транспорт чарыгдалдарының төлевири) алыр;

албан-хүлээлгелерин күүседире-биле холбаштыр хамаатыларның болгаш юридиктиг эргелиг черлериниң акша-хөрөңгизи-биле Россия Федерациязының хоойлужудулгазы езугаар боттандырып турар албан талазы-биле сургакчылаашкыннардан аңгыда, Тыва Республиканың девискээринден дашкаар чоруур;

албан-хүлээлгелерин күүседире-биле холбашпайн турар сорулгаларга, албан ажылын кылыры-биле берип турар материал-техниктиг дериг-херекселдерни, саң-хөө болгаш информастыг хандырылганы ажыл-лаар;

албан-хүлээлгелерин күүседире-биле холбашпайн турар сорулгаларга федералдыг хоойлу езугаар кириери кызыгаарлыг медээге хамаарыштырган медээлерни, азы албан чериниң хүлээлгелерин күүседире-биле холбаштыр аңаа билдингир болуп турар албан талазы-биле медээни чарлап тарадыр азы ажыл-лаар эргези чок.

72 чүүл. Орулгаларының дугайында, өңчү эргезинге хамааржыр эт-хөрөңгизиниң дугайында база эт-хөрөңги шинчилиг хүлээлгелериниң дугайында медээлер

Саналга палатазының даргазы, Саналга палатазының даргазының оралакчызы, Саналга палатазының аудиторлары боттарының орулгаларының дугайында, оларга өңчү эргезинге хамааржыр эт-хөрөңгизиниң, база эт-хөрөңги шинчилиг хүлээлгелериниң дугайында медээлерни, а олышкаш ашаанын

(кадайының) орулгаларының болгаш назы четпээн урулгаларының дугайында медээлерни, оларга өңчү эргезинге хамааржыр эт-хөрөңгизиниң дугайында, база ашаанын (кадайының) болгаш назы четпээн урулгаларының эт-хөрөңги шинчилиг хүлээлгелериниң дугайында медээлерни, Россия Федерациязының хоойлужудулгазы-биле доктааттырган чурум езугаар кириер. Айыттырган медээлерни кирибээн, билдингир-ле шын эвес медээлерни киригени дээш Саналга палатазының даргазы, Саналга палатазының даргазының оралакчызы азы Саналга палатазының аудитор Россия Федерациязының болгаш Тыва Республиканың хоойлужудулгазынга дүүштүр көрдүнген харысалгага онаажыр.

7) 8-ки чүүлдүн дөрткү кезээниң сески абазында дараазында эдилге-биле бижир: "хыналдалар түннелдериниң дугайында отчетту бадылаары";

8) 9-ку чүүлдүн үшкү кезээнде "күрүнениң" деп сөстүн соонга "хамааты" деп сөстү немээр, "албан-дужаал саавырылары-биле" деп сөстөрни "албан-дужаал регламентилери-биле" деп сөстөр-биле солугур;

9) 10-гу чүүлдүн бирги кезээниң бирги, үшкү база алдыгы абзацтарында "күрүнениң тускай сорулгалыг болгаш" деп сөстөрни "күрүнениң девискээр" деп сөстөр-биле солугур;

10) 12-ги чүүлдү күжүн чидирген деп санаар;

11) 15-ки чүүлде "күрүнениң тускай сорулгалыг болгаш" деп сөстөрни "күрүнениң девискээр" деп сөстөр-биле солугур;

12) 16-гы чүүлде:

а) бирги кезээниң бешки абазында "күрүнениң тускай сорулгалыг болгаш" деп сөстөрни "күрүнениң девискээр" деп сөстөр-биле солугур;

б) ийиги кезээниң ийиги абазында "Президентиниң" деп сөстү "Баштыңының" деп сөс-биле солугур;

13) 17-ги чүүлде "күрүнениң тускай сорулгалыг болгаш" деп сөстөрни "күрүнениң девискээр" деп сөстөр-биле солугур, ", тус чер бот-башкарылга органнары" деп сөстөрни ап кааптар;

14) дараазында уткалыг 171 чүүлдү немээр:

"171 чүүл. Бюджет чорулгазының адырынга Саналга палатазының бүрүн эргелери Бюджет чорулгазының адырынга Саналга палатазы дараазында бүрүн эргелерлиг болур:

1) республика бюджетиниң база күрүнениң бюджеттен дашкаар девискээр фондузунуң бюджетиниң хемчээлдериниң, структуразының база тускай сорулгазының талазы-биле орулгаларлыг болгаш чарыгдалдарлыг чүүлдериниң өй-шаанда күүселдези дээш контролюду боттандыраар;

2) республиканың күрүне акша-хөрөңгилериниң чарыгдалдарының үре-түннелдинге болгаш таарымчалыгына база республика өңчүзүнүн ажылгалына үнелелди бээр;

3) республика бюджетиниң төлөвилелиниң орулгалыг болгаш чарыгдалдыг чүүлдериниң барымдаалыгына үнелелди бээр;

4) республика бюджетиниң акша-хөрөңгизинден акшаландырып турар азы республика бюджетин тургузарына болгаш күүседиринге салдар чедирип турар чарыгдалдар көрдүнген Тыва Республиканың хоойлу төлөвилелдериниң, Тыва Республиканың күрүне эрге-чагырга органнарының өске-даа нормативтиг актыларының төлөвилелдериниң саң-хөө талазы-биле экспертиказын чорудар;

5) республика бюджетиниң күүселдезиниң чорудулгазында республика бюджетиниң доктааттырган көргүзүлгелеринден илереттинген хажыдышкыннарның анализин кылыр, оларны чайладырынче, а ол ышкаш Тыва Республикага бюджет чорудулгазын экижидеринче угланган саналдарны белеткээр;

6) республика бюджетиниң күүселдезиниң дугайында, республика бюджетиниң ажылгалының дугайында отчеттарны доктааттырган чурум езугаар алыр;

7) республика бюджетиниң күүселдезиниң чоруп турарының дугайында болгаш кылдыганын контроль хемчеглериниң түннелдериниң дугайында медээни Тыва Республиканың Дээди Хуралынче (парламенти-

зинче) доктаамал кириер;

8) республика бюджетиниң күрүнениң тускай сорулгалыг болгаш дашкаар девискээр фондузунуң кирген банкыларда болгаш өске-даа чээли организацияларында акшлариниң шимчээшкениниң хоойл сагып турарының болгаш өй-шаа турарының контролюн боттандыраар;

9) Россия Федерациязының кодекизинге, Россия Федерацияга бо Хоойлунуң бюджет хоойлының өске-даа хоойлу-дүрүм ак дүүштүр өске-даа бүрүн эргел тандыраар;

10) Бо Хоойлунуң база Россия Федерациязының Бюджет кодекизиниң, бирин сагывышаан, республика бк күүсеттингениниң дугайында чыл даштыкы хыналдазын чорудар.

15) 18-ки чүүлдүн ийиги кезээниң база беш дугаар абзацтарында "тускай сорулгалыг болгаш" деп "күрүнениң девискээр" деп сөс солугур;

16) 20-ги чүүлдүн дөрткү кез чидирген деп санаар;

17) 21-ги чүүлдүн бирги кез чидирген деп санаар; "күрүнениң бот-башкарылга органы сөстөрни ап кааптар, "күрүнениң сорулгалыг болгаш" деп сөстөрни " девискээр" деп сөстөр-биле солугур;

18) 30-ги чүүлдүн бирги кезээниң деп чогуур падеже сөстү "акт", падеже сөс-биле солугур;

19) 34-кү чүүлде ", үндүрүп пол органнары-биле" деп сөстөрни а

20) 37-ги чүүлдүн ийиги "Президентиге" деп сөстү "Башты сөс-биле солугур;

21) 38-ки чүүлдү дараазында э бижир:

"38 чүүл. Саналга палатазының чыларының хоойлу-дүрүм талазы-байдалының магадылалдары

Саналга палатазының албан-кижилеринге, оларның боттарын хүлээлгелерин күүседиринге шап азы болза кым-бир кижиниң т ажык-дузалыг болур шийтпир хүлээ чедип алыр сорулга-биле салдар күүчүлелдиг үүлгедиглер кылыр, лаар, ооң-биле бир дөмей нүгү, албан-хүлээлгелерин күүседип т дугайында хажыдышкынның м дыры Россия Федерациязының дулгазы-биле доктаадып тургуск салгага онаажыр.

Саналга палатазының даргазының оралакчызы база аудиторлар ышпас тускай магадылалдарлы Оларны албан-дужаалындан Тыва каның Дээди Хуралының (парламе шийтпире-биле дараазында чүүлд зилеп:

оларның Россия Федерациязы лужудулгазын база Тыва Респу хоойлуларын үрээнинге;

албан-ажылын буруу ажылга доктаатканы үүлгедиглеринге;

халажырының дугайында билдиришкенинге;

оларны бодун башкарып шы хоойлу езугаар күштүг болуп эгел: шийтпиринге;

доктаамал чурттаары-биле Т публикадан дашкаар чоруй барга Россия Федерациязының ха эргезин чидиргенинге;

олар 65 хар назы четкенинге үн Россия Федерациязының к хоойлужудулгазы-биле база бо Хо көрдүнген өске-даа таварылгалар бетинде хостап болур.

Саналга палатазының ажыл-ч зын Тыва Республиканың Дээди (парламентизи) таратканы-биле х түр соксаткан деп чүве турбас.

2 чүүл

Бо Хоойлу ону албан-езузу-бил хүнден эгелээш, он хонук эрткен күштүг болур.

Тыва Республиканың Чаз Даргазы Ш. КАРА-ООЛ

Кызыл хоорай
2011 чылдың апрель 1

Экономика болгаш бюджет адырында Тыва Республиканың хамдык хоойлужудулга актыларына өскерилгелер кириер дугайында

Тыва Республиканың Дээди Хуралы (парламентизи) 2011
чылдың март 16-да хүлээп алган

1 чүүл
2009 чылдың декабрь 31-де № 1727 УХ-II
категорияларның үндүрүг
берип турар үндүрүглер
социал-экономика үре-
нелеринин үнелелин дугайында Тыва
Республиканың Хоойлузунун ("Шын", 2010
чылдың январь 19-та; "Тувинская правда",
2010 чылдың март 4-те) 2-ги чүүлүг да-
мдык адырында өскерилгелерни кириер:

1) 3-кү кезекте:
а) "Улуг Хуралдың Хоойлужудулга па-
латазынче" деп сөстөрни "Дээди Хуралче
(парламентизи)" деп сөстөр-биле солуур;
б) "Даргазы" деп чогуур падеже сөстү
"Баштыңы - Даргазы" деп чогуур падеже
сөстөр-биле солуур;
2) 5-ки кезектин ийги абзазында "Дар-
газы" деп сөстү "Баштыңы - Дарга-
зы" деп сөстөр-биле, "Улуг Хуралдың
хоойлужудулга палатазынче" деп сөстөрни
Дээди Хуралче (парламентизи)" деп
сөстөр-биле солуур;

2 чүүл
2008 чылдың апрель 21-де № 689 УХ-II
Тыва Республикада бюджеттер аразының
назарылгаларының дугайында Тыва Рес-
публиканың Хоойлузунун ("Шын", 2008 чыл-
дың май 6-да; 2009 чылдың апрель 14-те,
ноябрь 10-да; 2010 чылдың ноябрь 13-те;
"Тувинская правда", 2008 чылдың май 26-да;
2009 чылдың апрель 24-те, ноябрь 17-де; 2010
чылдың ноябрь 13-те) 2-ги чүүлүнүн 3-кү
кезекте, "Даргазы" деп сөстү "Баштыңы -
Даргазы" деп сөстөр-биле солуур-биле,
өскерилгени кириер.

3 чүүл
2004 чылдың декабрь 29-та № 1171 УХ-I
Тыва Республикага инвестициялыг ажил-
лудулга дугайында Тыва Республиканың
Хоойлузунун ("Тувинская правда", 2004
чылдың декабрь 31-де; 2005 чылдың декабрь
19-да; 2007 чылдың июнь 16-да, август 2-де;
2009 чылдың июнь 23-те, ноябрь 17-де; 2010
чылдың март 18-те; "Шын", 2005 чылдың
ноябрь 29-та; 2007 чылдың июнь 5-те, август
18-те; 2009 чылдың июнь 18-те, ноябрь 10-да;
2010 чылдың март 23-те) дараазында өске-
телерни кириер:

1) Хоойлунун адында "(чаа эдилге-биле)"
сөстөрни ал кааптар;
2) 13-кү чүүлүнүн 3-кү кезекте ийги
азында "Улуг Хуралдың палаталары-
нче" деп сөстөрни "Тыва Республиканың
Дээди Хуралы-биле (парламентизи-биле)"
сөстөр-биле солуур;
3) 14-кү чүүлүнүн 1-ги кезекте:
а) ийги абзацта "Улуг Хуралдың пала-
тазынче" деп сөстөрни "Дээди Хуралдың
(парламентизи)" деп сөстөр-биле, "Улуг
Хуралдың чогуур палатазы-биле" деп

сөстөрни "Дээди Хурал-биле (парламент-
изи)" деп сөстөр-биле солуур;
б) үшкү абзацта "Улуг Хурал" деп сөс-
терни "Дээди Хурал (парламент)" деп
сөстөр-биле солуур;
4) 19-кү чүүлде:
а) 1, 2 болгаш 5 дугаар кезектерни күжүн
чидирген деп санаар;
б) 3-кү кезекте "Улуг Хуралдың Хоой-
лужудулга палатазынче" деп сөстөрни "Дээ-
ди Хуралдың (парламентинин)" деп сөстөр-
биле солуур;
5) 20-ги чүүлдү күжүн чидирген деп
санаар.

4 чүүл
2010 чылдың ноябрь 2-де № 39 ДХ-I "Тыва
Республикага бюджет чорулгазының
дугайында Тыва Республиканың Хоойлу-
зунга ("Тувинская правда", 2010 чылдың
ноябрь 4-те; "Шын", 2010 чылдың ноябрь 9-
та) дараазында өскерилгелерни кириер:

1) 3-кү чүүлдүн 3-кү кезекте "Прези-
дент" деп сөстү "Баштыңы" деп сөс-биле
солуур;
2) 4-кү чүүлдүн 1-ги кезекте 1-ги пунк-
тузунда "Президент" деп сөстү "Баштыңы"
деп сөс-биле солуур;
3) 6-гы чүүлде:
а) чүүлдүн адында "Президентинин" деп
сөстү "Баштыңының" деп сөс-биле солуур;
б) бирги абзацта "Президент" деп сөстү
"Баштыңы" деп сөс-биле солуур;
4) 7-ги чүүлдүн 5-ки пунктузунда "Пре-
зидент" деп сөстү "Баштыңы" деп сөс-биле
солуур;
5) 8-ки чүүлдүн 2-ги пунктузунда "Пре-
зидентиге" деп сөстү "Баштыңыга" деп сөс-
биле солуур;
6) 20-ги чүүлдүн 3-кү кезекте "Прези-
дент" деп сөстү "Баштыңы" деп сөс-биле
солуур;
7) 22-ги чүүлдүн 5-ки кезекте "Пре-
зидентиге" деп сөстү "Баштыңыга" деп сөс-
биле солуур;
8) 24-кү чүүлдүн 7-ги кезекте "Пре-
зидентиге" деп сөстү "Баштыңыга" деп сөс-
биле солуур;
9) 25-ки чүүлде:
а) чүүлдүн адында "Президентизи" деп
сөстү "Баштыңы" деп сөс-биле солуур;
б) чүүлдүн сөзүглелинде "Президент"
деп чогуур падеже сөстү "Баштыңы" деп
чогуур падеже сөс-биле солуур.

5 чүүл
Бо Хоойлу ону албан-езузу-биле парлаан
хүнден эгелеп күштүг болур.
Тыва Республиканың Чазаның
Даргазы Ш. КАРА-ООЛ
Кызыл хоорай
2011 чылдың апрель 4
№ 523 ДХ-I.

Тыва Республиканың девискээринде чиик таксилерниң пассажирлер сөөртүрүгүг негелделеринин дугайында

Тыва Республиканың Дээди Хуралы (парламентизи) 2011
чылдың март 16-да хүлээп алган

Бо Хоойлу Тыва Республиканың девис-
кээринде хамаатыларның эргелерин болгаш
илу езугаар сонургалдарын камгалаар,
пассажирлер сөөртүлгезинин айыыл чок
уун хандылар сорулгалар-биле Тыва
Республиканың девискээринде чиик такси-
лер пассажирлер сөөртүрүгүг негелде-
лерин, 1995 чылдың декабрь 10-да № 196-ФХ
УК шимчээшкенинин айыыл чок чоруунун
дугайында "Федералдыг хоойлу-биле
турар тодарадып турар.

1 чүүл. Бо Хоойлуда ажыглаттынып
ир кол-кол билгилер

Бо Хоойлуда дараазында билгилер
аглаттынып турар:
1) чиик такси - чүк сөөртүрү-биле тран-
спорт херекселин хөлезилээр (фрахтования)
ниини керээзи езугаар пассажирлер
агаш багаж сөөртүрүгүг ажыглап турар,
бөлүктүн транспорт чепсек-херексели;
2) "М 1" бөлүктүн транспорт чепсек-хе-
рексели - пассажирлер сөөртүрүгүг ажыг-

да, 8-тен хөй эвес олуттуг транспорт хе-
рексели;

3) фрахтовщик - чүк сөөртүрү-биле
транспорт херекселин хөлезилээр керээ езу-
гаар хөлезилээр чүк сөөртүрүгүг долузу-
биле азы сыңчыр кезекте, чаңгыс азы элзэн
каш транспорт херекселдерин пассажирлер
болгаш багажтар, чүктер сөөртүрү кылдыр
чаңгыс азы элзэн каш рейстерни бээр деп
хүлээлгени бодунга алган юридиктиг эргелиг
чер, хуу сайгарлыкчы.

2 чүүл. Тыва Республиканың девис-
кээринде чиик таксилер-биле чурттакчы
чоннуң транспорт хандырылганың кол-
кол принциптери

Тыва Республиканың девискээринде чиик
таксилерге чурттакчы чоннуң транспорт-биле
хандырылганы дараазында кол принцип-
терге үндезилетинер:

хамаатыларның эргелерин болгаш хоой-
лу езугаар эрге-ажыын камгалаарына;

орук шимчээшкенинин айыыл чок чоруун

хамаатыларның болгаш юридиктиг
эргелиг черлерниң эргелеринин болгаш
хүлээлгелеринин деңгем.

3 чүүл. Тыва Республиканың Дээди
Хуралының (парламентизинин) хары-
лаар айтыры

Тыва Республиканың Дээди Хуралы
(парламентизи):

Тыва Республиканың девискээринде чиик
таксилер-биле пассажирлер сөөртүрүгүг
негелделерин тургузар талазы-биле норма-
тивтиг хоойлу-дүрүм актыларын хүлээп
алыр;

Тыва Республиканың хоойлуларын
болгаш өске-даа нормативтиг хоойлу-дүрүм
актыларының күүселдезин контролдаар;
хоойлужудулга езугаар өске-даа бүрүн
эргелерни боттандыраар.

4 чүүл. Тыва Республиканың Чазаның
харылаар айтыры

Тыва Республиканың Чазы:

Тыва Республиканың девискээринге чиик
таксилер-биле пассажирлер сөөртүрүгүг не-
гелделер тургузар талазы-биле политиканы
боттандыраар;

Тыва Республиканың девискээринге чиик
таксилер-биле пассажирлер сөөртүрүгүг не-
гелделерни тургузар талазы-биле хоойлулар
телевилелдерин Тыва Республиканың Дээди
Хуралына (парламентизинге) сайгарып
көөр кылдыр ажилдап кылыр болгаш
кириер;

Тыва Республиканың девискээринге чиик
таксилер-биле пассажирлер сөөртүрүгүг не-
гелделер тургузар талазы-биле нормативтиг
хоойлу-дүрүм актыларының күүселдезин,
хоойлужудулга-биле доктааттыгган бүрүн
эргелеринин иштинге контролдаар;
хоойлужудулга дүүштүр өске-даа
бүрүн эргелерни боттандыраар.

5 чүүл. Пассажирлер болгаш багаж
сөөртүрү-биле чиик таксилер берип турар
фрахтовщиктерге кылып турар негелделер

1. Пассажирлер болгаш багаж сөөртү-
рүгүг чиик таксилер берип турар фрахтов-
щиктер дараазында документиленгилер болур
ужурлуг:

1) юридиктиг эргелиг чер азы юридиктиг
эргелиг чер тургуспайн, бодунун ажил-чо-
рудулгазын боттандырып турар хуу сайгар-
лыкчы кылдыр күрүнден бүртүкээзинин
дугайында херечилелдиг;

2) автотранспорт эззинин аңаа хамаар-
жыр транспорт херекселдеринге өңчү эр-
гезин азы транспорт чепсек-херекселдерин
ажыгларанын эргезин бадыткап турар
документиленгилер;

3) радиоэлектроннуг дериг-херексел-
дерни бүртүкээзинин дугайында херечи-
лелдиг азы шимчеп турар радиохарылзаалыг
ачы-дузаны чедирип турар оператор-биле
керээлиг (пассажирлер сөөртүлгезин
хандылары-биле харылзаа херекселдерин
ажыглаан таварылгада);

4) рейс мурнунда болгаш рейс соонда
техниктиг хыналда талазы-биле транспорт
чепсек-херекселдеринин ачы-дузанын че-
диреринге сертификады бар төлээлтирген
организация-биле азы төлээлтирген киж-
биле керээлиг, а ол ышкаш чолаачыларның
эмчи хыналдазының дугайында кадык
камгалаалының албан чер-биле керээлиг;

5) ГЛОНАСС деп калбак навигацияның
спутник таварыштыр системазын ажыглап
турарының дугайында керээлиг болур.

2. Пассажирлер база багаж сөөртүрүгүг
чиик таксилер берип турар фрахтовщиктер
дараазында хүлээлгелерлиг болур:

1) чолаачыларның ажилын, орук шим-
чээшкенинин айыыл чок чоруун болгаш пас-
сажирлер сөөртүлгезин хандырып турар
негелделерге дүүштүр организаастаар;

2) чолаачыларның күш-ажылының
болгаш дыштанылганын доктааттыгган
чурумун сагыыр;

3) транспорт дериг-херекселдеринин
септелгезин болгаш техниктиг хандырыл-
ганын хандыраар;

4) линияже халдып үнер мурнунда база
линиядан кээп турда, транспорт херекселде-
ринин техниктиг байдалының контролюн,
чолаачыларның рейс мурнунун база рейс
соонда эмчи хыналдазын чорудар;

5) чиик таксилер чолаачыларына, бо
Хоойлунун 6-гы чүүлүнүн 1-ги кезекте 2-ги
пунктузунда билгилер, квалификация

негелделерин доктаадып тургузар;

6) линияже халдып үнеринин мурнунда
чолаачыларга хүн-бүрүнүн инструкциязын
бээр, чолаачыларның профессионал мерге-
жилин бедидери-биле хүн-бүрүнүн курста-
рын организаастаар;

7) чиик таксилер-биле сөөртүлгени
боттандыраарына эргежок чугула дериг-
херекселдер, приборлар, ооң иштинде 12 хар
чедир назылыг уруглар сөөртүрүгүг тускай
уруглар быжыглар дериг-херекселдери-
биле транспорт херекселин, Орук шимчээш-
кининин дүрүмнери-биле тургустунган чурум
езугаар дерир;

8) чолаачыларны орукка ал чоруурунун
тускай саазынары-биле хандыраар болгаш
оларны долдуруп белеткээр;

9) чиик таксилер-биле дажыгларанын
айыыл чок чоруун хандыраарының негелде-
лерин чолаачыларның сагып турары дээш
контрольду боттандыраар;

10) пассажирлерниң талазында хому-
далдар тывылдыраар чылдаганаарны бол-
дурбас, база ол ышкаш илереттинип келген
четпестерни чайладыр талазы-биле хемчег-
лерни алыр;

11) пассажирлерниң эргелерин авто-
транспорт ачы-дузаларының хереклекчиле-
ри ышкаш кылдыр сагырын хандыраар;

12) чолаачыларның талазында радио
солчуушкунун чорударының доктааттыгган
дүрүмнени сагырын негээр;

13) чиик таксилерни башкаарын дараа-
зында чолаачыларга болдурбас:

а) ыялап-ла баш бурунгаар (ажылга кирип
тура) база (күш-ажыл талазы-биле ажил-
чорудулгазының дургузунда) өйлөп-өйлөп
эмчи шинчилгези (хыналдазы) эртпээр;

б) реакциязын болгаш кичээнгеийн
кошкадып турар эм-таң аймааның салдары-
биле арагадан, наркотиктен ээтирик байдал-
да, орук шимчээшкенинин айылын тургузуп
болур аарыгзыг азы могап-шылаан байдалда
турар;

в) бир айдан эвээш эвес хуусаада, ол
үеде профессионал мергежилниң база
кижизидилге ажылының деңгемин бедидер
талазы-биле хемчеглерни ээтирик байдал-
да, орук шимчээшкенинин дүрүмүн доктаамал
хажыдып турар;

14) дараазында чиик таксилерни линияже
үндүрбес:

а) чогуур чөпшээрел чокка өскээр дерит-
тинген, азы болза бодунун холу-биле кылган;

б) доктааттыгган чурум езугаар бүртү-
кеттинмээр;

в) коммерция үндезининге пассажирлер
сөөртүрү-биле ажыглап турар чиик машина-
ларга өйлей тургускан болгаш доктааткан
чурум езугаар күрүнениң техниктиг хынал-
дазын эртпээр;

г) үрелик чүүлдерлиг болганы-биле олар-
ны ажыглаарын хоруп каан, ооң иштинде
техника талазы-биле кузовунун азы кабина-
ларының эжиктеринин шоочалары (дээк-
тери) кылдырмаан;

д) кузовунун дыштыкы хевири үрелииш-
киннерлиг (транспорттун даштыкы хевири
дүрзүзүн база марказын билип алырын үрөп
турар ыйык черлерлиг, кузовтун кедилин-
чаазын будап турар дадарыктарлыг азы өде
берген тиглерлиг, дадаргылай берген
истерлиг);

е) болур-чогууру-биле эвес санитар-
гигиеналыг байдалда турар;

15) чиик таксилер чолаачыларының орук
шимчээшкенинин дүрүмүн, ооң иштинде
пассажирлерни автомобильдин шимчеп чо-
руур аайы-биле, эртер оруктун оң талазын-
дан олуртур болгаш дүжүренин дугайында
негелделерни сагырынга хамаарыштыр
хемчеглерни хүлээп алыр.

6 чүүл. Чиик таксилер чолаачыларына
кылып негелделер

1. Чиик таксилер чолаачыларының квали-
фикастыг негелделеринге дараазында
чүүлдер хамааржыр:

1) транспорт чепсек-херекселин башка-
рар эргезинге чолаачы шынзылганын
чогуур категориязы бар болуру;

2) транспорт чепсек-херекселин чолаа-
чылап башкаар эргезинин шынзылганын
тывыскан хүнден эгелеп санап турар, үш
чылдан эвээш эвес чолаачы стажтыг болуру;

3) транспорт чепсек-херекселин башка-
рып мунары-биле эмчи шинчилгезинге удур
көргүзүлгелер чогуу хамааржыр.

2. Пассажирлер сөөртүрү-биле чолаачы-

лар чик таксилерни дараазында черлерге бээр хүлээлгелиг;

1) тускай аңгы турар черлерге оочур аайы-биле;

2) хостуг чик таксинин чоруп оор оруунун аайы-биле;

3) телефон дамчыштыр азы боду келгеш кириген баш бурунгаар чагыглар аайы-биле.

7 чүүл. Чик таксилерге кылыр негелделер

1. Чик таксилер техниктиг талазы-биле белен кылдыр кылдынган болгаш Автоомобиль транспорту-биле база хоорайның чер кыры-биле чоруур электрик транспорт-биле пассажирлер болгаш багажтар сөөртүрүнүн дүрүмнери езугаар тургускан транспорт херекселдерин белеткеп кылыр болгаш дерип белеткээр негелделеринге дүжүп турар ужурулг.

2. Чик таксилер дараазында дериг-херекселдерлиг болгаш таныдыглыг демдектерлиг болур ужурулг:

1) чик таксинин кузовунга шахмат чуруму-биле тургускан, удурланышкак өңнүг дөрбелчиннерден композиция хевирлиг өңнүг схеманы демдектер салыр;

2) транспорт херекселеринин кырынга пассажирлер болгаш багаж сөөртүрүнгө беленин бадыткаары-биле кызыл-сарыг өңнүг таныдыглыг, чырып чоруур фонарьны тургузар болгаш ону чик таксиге кыпсып алыр.

3. Чолаачыдан эгелеп санаарга, оң талазынга, чик таксинин мурнуку панелинге дараазында медээлерни кириер:

1) фрахтовщиктин долу азы кысказы-

биле ады;

2) чик такси ажыглааны дээш төлевир кылырының негелделери;

3) чолаачының чуруу-биле кады визит картазы;

4) пассажирлер болгаш багаж сөөртүлгезин боттандыраарының контролюн боттандырып турар органның ады, адреси болгаш харылзажыр телефоннары.

4. Чик таксилерни тускайлаар сорулгалар-биле автомобильдин мурнуку эжиктеринге эмблемалыг болурун чөлшээрп турар.

5. Чик таксинин салону пассажирлериниң айыыл чок чоруунга хамаарыштыр доктаатынган негелделерге дүжүп турар ужурулг.

8 чүүл. Бо Хоойлуну хажытканы дээш харысалга

Пассажирлер болгаш багаж сөөртүрү-биле чик таксилер берип турар фрахтовщиктер бо Хоойлуну үрээни дээш, административтиг хоойлу-дүрүм хажыдышкыннарының дугайында хоойлужудулга езугаар харысалгага онаажыр.

9 чүүл. Бо Хоойлунуң күштүг болуп кирери

Бо Хоойлу 2011 чылдың июнь 1-ден эгелеп, ынчалза-даа ону албан-езуу-биле парлаан хүнден эгелээш, он хонук эрткен соонда, күштүг болур.

Тыва Республиканың Чазаның Даргазы Ш. КАРА-ООЛ

Кызыл хоорай

2011 чылдың апрель 4

№ 525 ДХ-1.

Ниити ажыглалдың транспортунга ажыглап турар транспорт инфраструктурасының объектилеринге хөй-ниити хемчеглерин эрттирер чурумунуң дугайында

Тыва Республиканың Дээди Хуралы (парламентизи) 2011 чылдың март 16-да хүлээп алган

1 чүүл. Бо Хоойлунуң таарыштырар чүүл болгаш күштүг болур адыры

1. Бо Хоойлу-биле 2004 чылдың июнь 19-та № 54-ФХ "Хуралдарның, митингилерин, демонстрацияларның, чыскаалдарның болгаш удурланышкын демдээн илередириниң дугайында" Федералдыг хоойлунуң 8-ки чүүлүнүн 3.1 кезээнге дүүштүр Тыва Республиканың девискээринге хөй-ниити хемчеглерин - хуралдарны, митингилерни, демонстрацияларны, чыскаалдарны болгаш удурланышкын демдээн илередирин, оон иштинде ниити ажыглалдың транспортунга ажыглап турар болгаш хөй-ниити хемчеглерин эрттирери адаттыглан Федералдыг хоойлунуң (моон ыңай - хөй-ниити хемчеглери дээн) 8 чүүлүнүн 2-ги кезээ-биле хоруттунган черлерге хамаарышпайн турар, транспорт инфраструктурасының объектилеринге - транспорт чепсек-херекселдерин ажыглап, эрттирериниң чурумун доктаадып турар.

2. Бо Хоойлунуң күжү дараазында хемчеглерге таравас:

1) төөгүнүн болгаш культураның тураскаалдары болуп турар объектилер девискээрлеринге эрттирп турар хөй-ниити хемчеглеринге;

2) Россияның дайынчы алдар болгаш утундурбас хүннерин, Россия Федерациязының хоойлужудулгазы-биле доктаадып тургускан ажыл хүнү эвес байырлалдар хүннерин, база ол ышкаш Тыва Республиканың хоойлулары-биле доктаадып тургускан байырлалдар хүннерин эрттирери-биле холбаштыр Тыва Республиканың күрүне эрге-чагырга органның азы тус чер бот-башкарылга органның шиитпири езугаар эрттирп турары (шериг парадтары, чыскаалдар, ярмаркалар болгаш өске-даа ындыг хевирлиг хемчеглер) культура-массалыг хемчеглерге. Айыттыг хемчеглерни эрттирериниң чурумун Тыва Республиканың Чазаның күүсекчи эрге-чагыргазының төлээлекчи органы, муниципалдыг районун (хоорай округун) тус чер чагыргазы доктаадып тургузар (моон ыңай - Тыва Республиканың күүсекчи эрге-чагырга органы, тус чер бот-башкарылга органы дээн).

2 чүүл. Хөй-ниити хемчеглерин организастап база эрттирп турда хамаатыларның эргелерин, транспорттун айыыл чок чоруун болгаш орук шимчээшкенин айыыл чок чоруун хандыраарының талазы-биле күүсекчи эрге-органнарының, тус чер бот-башкарылга органның хүлээлгелери

1. Эртип болур черлиг транспорт

инфраструктурасының объектилеринге хөй-ниити хемчеглерин эрттирериниң дугайында дыңнадышкынны алган соонда, Тыва Республиканың күүсекчи эрге-чагыргазының төлээлекчи органы, тус чер бот-башкарылгазының төлээлекчи органы дыңнадышкында айыткан черге база (азы) үеде хөй-ниити хемчеглерин эрттирериниң аргаларын, база ында айыттыг байдалдарны тодаргайлаар сорулгалар-биле, дыңнадышкынның хоолгазын орук шимчээшкенин айыыл чок чоруунуң талазы-биле күрүне хайгааралын болгаш контролюн боттандырып турар Тыва Республиканың күүсекчи эрге-чагыргазының органынче чорудар. Дыңнадышкынның хоолгазын, ону алган хүнүн дараазында хүнде ажыл хүнүнүн бирги чартыындан орайтпайн, чорудар.

2. Бо чүүлүн 1-ги кезээнде айыттыг хөй-ниити хемчеглерин эрттирер аргазы барының дугайында орук шимчээшкенин айыыл чок чоруунуң талазы-биле күрүне хайгааралын болгаш контролюн боттандырып турар Тыва Республиканың күүсекчи эрге-чагырга органының үндүрген түңнелин, үш хонук дургузунда төлээлекчи органче чорудар, ол хөй-ниити хемчеглерин эрттирер черниң база (азы) үезиниң өскерилгенин дугайында барымдаалыг саналдарны, а ол ышкаш хөй-ниити хемчеглери эрттирер черге транспорттун айыыл чок чоруун болгаш орук шимчээшкенин айыыл чок чоруун хандыраар талазы-биле негелделерге хөй-ниити хемчеглери эрттирер байдалдарны дүүшпейн турарын чайладырының дугайында саналды хөй-ниити хемчеглериниң организакчызынга чаңгыс хонук дургузунда медээ кылдыр дыңнадырының барымдаазы боол болур.

3. Хөй-ниити хемчеглерин эрттирп тура Тыва Республиканың күүсекчи эрге-чагыргазының органны, тус черниң бот-башкарылга органны хамаатыларның эргелерин хандыраар сорулгалар-биле дараазында хүлээлгелерлиг болур:

1) боттарының харылаар айтырыгларының иштинге хөй-ниити хемчеглерин "Хуралдарның, митингилерин, демонстрацияларның, чыскаалдарның болгаш удурланышкын демдээн илередириниң дугайында" Федералдыг хоойлунуң, база ол ышкаш бо Хоойлунуң негелделеринге дүүштүр эрттирерин хандыраар;

2) транспорттун айыыл чок чоруун болгаш орук шимчээшкенин айыыл чок чоруун хандыраар талазы-биле федералдыг хоойлулар база өске-даа нормативтиг хоойлу-дүрүм актылары-биле көрдүнгөн

негелделерни өөренип көөр;

3) күрүне органның болгаш тус черниң бот-башкарылга органның, кадык камгалал албан черлериниң, өөредилге, социал хандырылга, культура болгаш күш-культура-спорт организацияларының үзүктел чок ажылдаарын, база ол ышкаш күрүне камгалалыга хамааржыр, аргыжар оруктар, харылзаа объектилериниң болгаш чурттакчы чоннуң ажыл-чорудулгазын хандыраар объектилериниң ажылдаарын хандыраар;

4) бо кезектин 3-кү пунктузунда айыттыг органның, албан черлериниң болгаш организацияларның туруп турар бажың-балгаттарынче (оран-саваларынче) хамаатыларының шаптараазын чокка кирерин хандыраар;

5) моон мурнунда тургускан расписание езугаар пассажирлерниң, багажтарның, чүктөрүн болгаш чүк багажының доктаамал сөөртүлгезин хандыраар. Хөй-ниити хемчеглери эрттирери-биле холбаштыр расписание өскерилгелер кириер апарган таваарылгада, ол өскерилгелерни хөй-ниити хемчеглери эрттирер хүнге чедир, беш хонук дургузунда, чонга медээ кылдыр дыңнаткан турар ужурулг. Онда таваарылгаларда, доктаамал сөөртүрүнүн маршрудун (түр тургускан схема езугаар ниити ажыглалдың транспортунуң шимчээшкенин организастаары) түр када өскерттирер чөлшээрээр. Маршрутту өскерткенин дугайында медээни чурттакчыларга ол-ла хуусаада дыңнадып чедирер;

6) хөй-ниити хемчеглери эрттирери-биле холбаштыр тургустунуп болур сыңмарлажыышкыннары болдурбайн, транспорт шимчээшкенин хандыраар.

4. Бир эвес хөй-ниити хемчеглери эрттирер дыңнадышкында ону эрттирер чер дорт-ла (тротуар, сквер, өске-даа девискээр) транспорт инфраструктурасының объекти-зиниң эртер черинде айыттыг болза, Тыва Республиканың күүсекчи эрге-чагырга органы, тус черниң бот-башкарылга органы транспорт чепсек-херекселдериниң шимчээшкенин хандыраар сорулгалар-биле ону кыдыында турар девискээрге эрттирерин, хөй-ниити хемчеглериниң организакчыларынга сүмелээр эргелиг.

5. Бир эвес хөй-ниити хемчеглерин дорт-ла транспорт бөлүүнүн объектилеринге чыпшыр чыдар девискээрге эрттирп турар болза, Тыва Республиканың күүсекчи эрге-чагырга органны, тус черниң бот-башкарылга органны, боттарының харылаар айтырыгларының иштинге, ол хемчегни чүгле айыткан девискээрге эрттирерин хандыраар.

6. Тыва Республиканың күүсекчи эрге-чагырга органны, тус чер бот-башкарылга органны хөй-ниити хемчеглерин эрттирп турда, боттарының харылаар айтырыгларының кызыгаарынга, хөй-ниити хемчеглериниң киржикчилериниң болгаш орук шимчээшкенин киржикчилериниң айыыл чок чоруун хандыраар, багажын, чүктөрүн болгаш чүк багажын камгалаар талазы-биле немелде хемчеглерни алыр эргелиг.

3 чүүл. Хөй-ниити хемчеглериниң организакчыларының болгаш киржикчилериниң хүлээлгелери

1. Хөй-ниити хемчеглерин организастап база эрттирп турда, оон организакчылары болгаш киржикчилери "Хуралдарның, митингилерин, демонстрацияларның, чыскаалдарның болгаш удурланышкын демдээн илередириниң дугайында" Федералдыг хоойлунуң негелделерин, транспорттун айыыл чок чоруун болгаш орук шимчээшкенин айыыл чок чоруун хандыраар талазы-биле федералдыг хоойлулар-биле база өске-даа нормативтиг хоойлу-дүрүм актылары-биле көрдүнгөн негелделерни, а ол ышкаш бо Хоойлунуң негелделерин сагыыр ужурулг.

2. Транспорт чепсек-херекселдерин ажыглап тургаш хөй-ниити хемчеглерин эрттирериниң дугайында дыңнадышкыга хөй-ниити хемчеглериниң организакчылары "Хуралдарның, митингилерин, демонстрацияларның, чыскаалдарның болгаш удурланышкын демдээн илередириниң дугайында" Федералдыг хоойлу езугаар көрдүнгөн медээлер-биле чергелештир, хөй-ниити хемчеглерин эрттирерде, ажыглаар деп көрдүнгөн турар транспорт чепсек-херекселдериниң ниити санын болгаш категориязын, оларның шимчеп үнер маршрудун, маршруттуң эгелээр болгаш төнөр черин, транспорт шимчээшкенин ортумак дүргенин айтыр.

3. Хөй-ниити хемчеглериниң киржикчилериниң транспорт чепсек-херекселдериниң

ажыглап тура үн улгаттыраар рекселдерни, транспорт херекселдериниң сорулгалар-биле болгаш өске-даа техниканы, а ол ышкаш транспорт рекселдерини ажыглаары о кининиң дүрүмнеринге болгаш чээшкенин айыыл чок чорлеринге дүжүп турар ужурулг.

4 чүүл. Хөй-ниити хемчеглериниң тирип турда, транспорт инфраструктурасының объектилериниң нормазын то негелделер

1. Хөй-ниити хемчеглериниң транспорт бөлүүнүн объектилериниң нормазы чыгылып келириниң нормазы ликаның күүсекчи эрге-чагырга бот-башкарылга органы 2-ги чүүлүнүн 3-кү кезээ-биле негелделерни барымдаалап, объектиниң онзагай чүүлдерин доктаадып тургузар. Айыттыгы хөй-ниити хемчеглериниң ында дыңнадыгы алган хүн хонук дургузунда, хөй-ниити организакчыларынга чедирер.

2. Хөй-ниити хемчеглерин элээн каш эртер кезектер инфраструктурасының объектилериниң нормалар оруктарының чартыындан хөй-ниити хемчеглеринде ажыглап транспорт шимчээшкенин, ганда, хөй-ниити хемчеглери болбайн турар хамаат чээшкенинге ажыглаптынар санаар.

3. Транспорт дериг-херексел тургаш хөй-ниити хемчеглери, төлээлекчи орган шимчээшкенин аай угланышкынныг к застаан транспорт колонназы чоруур кылдыр транспорт хемчег кыдыккы санын тургузар.

5 чүүл. Хөй-ниити хемчеглериниң тирип турда ажыглаар транспорт херекселдеринге негелделер

1. Хөй-ниити хемчеглериниң күрүне бүрүткелин болгаш хыналданы эрткенин дуга документилерлиг болгаш федералдыг хоойлулар-биле көрдүнгөн талазында, оон ээлери бодунуң салгазының ыяап-ла камгалдырып бадыткап турар камгатыг транспорт чепсек-херексел болур.

2. Хөй-ниити хемчеглерин ажыглап турар транспорт чепсек-херекселдериниң шимчээшкенин, органны дүрүмнеринге дүүштүр таттыглан транспорт колонназынга чорудар ужурулг.

3. Хөй-ниити хемчеглерин ажыглаптынып болбас:

1) ажыглаарын орук шимчээшкенин биле хоруп камгач чепсек-херекселдерин;

2) сөөртүп турар чүбүг айыыл чок чоруунуң чепсек-херекселдерин;

3) чөлшээрп каан эң улу ышкаш оларның сөөртүп турар чээлдиг база (азы) аар килди шывын, чер адаа-биле бол биле чадаг кижилер эртер чеге аргыжар оруктары, туннельдерни болгаш өске-даа инж объектилерини үредеп бол чепсек-херекселдерин;

4) айыылдыг чүктөр сажыглап турар транспорт херекселдерин.

4. Күштүг хат болурунун өске-даа болушкунун дуга дыңнаткан таваарылгада, хөй-ниити хемчеглериниң эрттирп турда доктаа езугаар транспорт херекселдерин болдурбас.

6 чүүл. Транспорт чепсек-херекселдериниң хөй-ниити эрттирер черлер

Хөй-ниити хемчеглериниң транспорт чепсек-херекселдериниң черлер:

1) бүгү-ле механиктиг транспорт херекселдериниң азы хөй-ниити хемчеглериниң транспорт херекселдериниң

2) хай-инитинин транспортунун шимчээш-
тинге аргылаттынган оруктар участок-
тарга;
3) оларның техниктиг хандырылгазын
септелгезин кылып турар оруктар
участоктарына;
4) чук бурзунче чаңгыс-ла эртер черлиг
оруктарга.

7 чүүл. Бо Хоойлунун күштүг болуп
бо Хоойлу ону албан-езузу-биле

Тыва Республиканың чамдык хоойлужудулга актыларына өскерилгелер кириер дугайында

Тыва Республиканың Дээди Хуралы (парламентизи) 2011 чылдың март 16-да хчлээп алган

1 чүүл
2004 чылдың декабрь 29-та № 1097 УХ-1
дээш ажил-агыйга ажыглаар черлерниң
дүжүктүрүн хандыраарының дугайында
Тыва Республиканың Хоойлузунга («Ту-
винская правда», 2004 чылдың декабрь 31-
де; 2009 чылдың апрель 9-та; «Шын», 2009
чылдың апрель 14-те) дараазында өскерил-
гелер кириер:

2 эгениң адында "Улуг Хуралдың па-
латарының" деп сөстөрни "Дээди Хурал-
(парламентинин)" деп сөстөр-биле
солуур;

3) 5-ки чүүлде:
а) адында "Улуг Хуралдың палаталары-
ның" деп сөстөрни "Дээди Хуралдың (пар-
ламентинин)" деп сөстөр-биле солуур;

б) бирги абзацта "Улуг Хуралдың
хоойлужудулга палатазының" деп сөстөрни
"Дээди Хуралдың (парламентинин)" деп
сөстөр-биле солуур;

в) дөрткү абзацты күжүн чидирген деп
санаар.

2 чүүл
2007 чылдың декабрь 28-те № 427 УХ-II
Тыва Республикада көдээ ажил-агыйның
ыралының дугайында Тыва Респуб-
лика Хоойлузунун («Шын», 2008 чылдың
декабрь 22-де; 2009 чылдың июнь 9-та, де-
кабрь 1-де; «Тувинская правда», 2008 чылдың
декабрь 25-те; 2009 чылдың июнь 6-да, де-
кабрь 3-те) 5-ки чүүлүнүн "е" пунктузунга
"Улуг Хуралдың" деп сөстөрни "Дээди Ху-
ралдың (парламентинин)" деп сөстөр-биле
солуур-биле өскерилгени кириер.

3 чүүл
1997 чылдың март 18-те № 741 "Черлерни
дүжүттүг кылдыр экижидеринин дугайында

Бойдус ажыглалының талазы-биле Тыва Республиканың чамдык хоойлужудулга актыларына өскерилгелер кириер дугайында

Тыва Республиканың Дээди Хуралы (парламентизи) 2011 чылдың март 16-да хчлээп алган

1 чүүл
1996 чылдың декабрь 9-та № 645 "Тыва
Республиканың онза камгалалдыг бойдустан-
дар бүткен девискээрлеринин дугайында
Тыва Республиканың Хоойлузунун (Тыва
Республиканың хоойлуларының чыындызы,
№ 2, 37 чүүл; "Тувинская правда",
2004 чылдың январь 22-де; 2005 чылдың март
2-де; 2007 чылдың ноябрь 3-те; 2008 чылдың
апрель 4-те; 2009 чылдың апрель 9-та, август
1-де; «Шын», 2004 чылдың январь 29-та; 2007
чылдың ноябрь 1-де; 2008 чылдың декабрь
2-де; 2009 чылдың апрель 21-де, август 11-де)
1-ти кезээнге дараазында өске-
селерни кириер:

а) бирги абзацта "Улуг Хуралдың Хоой-
лужудулга палатазының" деп сөстөрни "Дээ-
ди Хуралдың (парламентинин)" деп сөстөр-
биле солуур;

б) дөрткү абзацта "Улуг Хуралдың" деп
сөстөрни "Дээди Хуралдың (парламенти-
ни)" деп сөстөр-биле солуур;

в) сес, тос база он дугаар абзацтарны
күжүн чидирген деп санаар.

2 чүүл
2004 чылдың декабрь 29-та № 1101 УХ-1
Тыва Республикада бүдүрүлгениң болгаш
өскерилгелер артынчыларының дугайында
Тыва Республиканың Хоойлузунун ("Тувин-
ская правда", 2004 чылдың декабрь 31-де;
2006 чылдың июнь 2-де; 2008 чылдың декабрь
30-де; 2009 чылдың май 28-те; «Шын», 2006

парлаан хүнден эгелээш, үжен хонук эрткен
соонда, күштүг болур.

2. Тыва Республиканың Чазааның болгаш
Тыва Республиканың муниципалдыг тургузу-
ларының тус чер бот-башкарылга органна-
рына бо Хоойлудан тыптып үнүп турар
хоойлу-дүрүм актыларын хүлээп алырын
саналдаар.

Тыва Республиканың Чазааның
Даргазы Ш. КАРА-ООЛ
Кызыл хоорай
2011 чылдың апрель 4
№ 527 ДХ-1.

гайында Тыва Республиканың Хоойлузунга
(«Тувинская правда», 1997 чылдың июнь 26-
да; 2001 чылдың май 24-те; 2004 чылдың
декабрь 31-де; 2007 чылдың июнь 7-де; 2008
чылдың январь 31-де, декабрь 31-де; 2009
чылдың май 16-да; Тыва Республиканың
Хоойлужудулгазының чыындызы, 2001 чыл,
№ 2, 144 чүүл; «Шын», 2004 чылдың декабрь
31-де; 2006 чылдың март 23-те; 2007 чылдың
июнь 5-те; 2008 чылдың февраль 5-те, декабрь
30-де) дараазында өскерилгелерни кириер:

1) IY эгениң адында "Улуг Хуралдың пала-
таларының" деп сөстөрни "Дээди Хуралдың
(парламентинин)" деп сөстөр-биле солуур;

2) 14-кү чүүлү дараазында эдилге-биле
бижиер:

"14 чүүл. Черлерни үнүш-дүжүттүг кыл-
дыр экижидер талазы-биле Тыва Респуб-
лика Хоойлузунун (парламентинин) бүрүн
эргелериниң черлерни үнүш-дүжүттүг кыл-
дыр экижидер талазы-биле республика
хоойлуларын болгаш өске-даа нормативтиг
хоойлу-дүрүм актыларын ажылдап кылыры
болгаш хүлээп алыры база оларны сагып ту-
рары дээш хыналданы чорудары хамаар-
жыр."

Черлерни үнүш-дүжүттүг кылдыр эки-
жидер талазы-биле Тыва Республиканың
Дээди Хуралының (парламентинин) бүрүн
эргелеринге черлерни үнүш-дүжүттүг кыл-
дыр экижидер талазы-биле республика
хоойлуларын болгаш өске-даа нормативтиг
хоойлу-дүрүм актыларын ажылдап кылыры
болгаш хүлээп алыры база оларны сагып ту-
рары дээш хыналданы чорудары хамаар-
жыр."

4 чүүл
Бо Хоойлу ону албан-езузу-биле парлаан
хүнден эгелеп күштүг болур.

Тыва Республиканың Чазааның
Даргазы Ш. КАРА-ООЛ
Кызыл хоорай
2011 чылдың апрель 4
№ 529 ДХ-1.

30-де; 2009 чылдың май 19-та) 4-кү чүүлүнүн
1-ти кезээнге "Улуг Хуралдың Хоойлужудул-
га палатазының" деп сөстөрни "Дээди Хурал-
дың (парламентинин)" деп сөстөр-биле
солуур-биле өскерилгени кириер.

3 чүүл
2007 чылдың июль 23-те № 140 УХ-II "Тыва
Республиканың күрүнэ эрге-чагыргазының
органнарының суг хамаарылгаларына
таарыштырылганының дугайында Тыва
Республиканың Хоойлузунун ("Тувинская
правда", 2007 чылдың август 2-де; 2009 чыл-
дың февраль 19-та, июнь 6-да; «Шын», 2007
чылдың ноябрь 27-де; 2009 чылдың март 12-
де, июнь 9-та) 4-кү чүүлүнге дараазында
өскерилгени кириер:

а) адында "Улуг Хуралдың Хоойлужудул-
га палатазының" деп сөстөрни "Дээди Хурал-
дың (парламентинин)" деп сөстөр-биле
солуур;

б) чүүлүнүн сөзүглелинде "Улуг Хуралдың
Хоойлужудулга палатазының" деп сөстөрни
"Дээди Хуралдың (парламентинин)" деп
сөстөр-биле солуур;

4 чүүл
Бо Хоойлу ону албан-езузу-биле парлаан
хүнден эгелеп күштүг болур.

Тыва Республиканың Чазааның
Даргазы Ш. КАРА-ООЛ
Кызыл хоорай
2011 чылдың апрель 4

«Тыва Республиканың пассажирлер транспортунун дугайында» Тыва Республиканың Хоойлузунга өскерилгелер кириер дугайында

Тыва Республиканың Дээди Хуралы (парламентизи) 2011 чылдың март 16-да хчлээп алган

1 чүүл
2003 чылдың ноябрь 27-де № 424 УХ-1
"Тыва Республиканың пассажирлер тран-
спортунун дугайында" Тыва Республиканың
Хоойлузунга («Тувинская правда», 2004
чылдың февраль 20-де, апрель 13-те; 2006
чылдың август 2-де; «Шын», 2006 чылдың
июль 11-де) дараазында өскерилгелерни
кириер:

1) 2-ги чүүлде:
а) үшкү абзацты дараазында эдилге-биле
бижиер:

"багаж - пассажирниң (чорук кижизинин)
доктааттынган чурум езугаар дажыглаары-
биле хүлээнген чүүлдер";

б) чедиги абзацты дараазында эдилге-
биле бижиер:

"пассажир - пассажир сөөртүр керээге
азы пассажир сөөртүрү-биле транспорт
херекселиниң фрахтования (хөлезилеп
ажылдаар) керээзинге үндезилеп ажылдап
турар транспорт чепсек-херексели-биле
сөөртүр хамааты";

в) онгу абзацты дараазында эдилге-биле
бижиер:

"сөөртүкчү - пассажир сөөртүр, чүк
дажыглаар керээ езугаар пассажир
сөөртүрүн азы багаж чедирерин, а олышкаш
чүк чоруткан кижинин дажып каан чүгүн
айткан черинге чедирер болгаш багажты,
чүктү ону алыр эргелиг кижиге дажыглап
чедирерин бодунга хүлээнип алган юри-
диктиг эргелиг чер, хуу сайгарлыкчы";

г) он ийги абзацты дараазында эдилге-
биле бижиер:

"маршрут - чурттакчылыг черлерге
транспорт херекселиниң халдып үнер бол-
гаш чедер черинин аразына чорурунун
оруу";

д) он үшкү абзацты дараазында эдилге-
биле бижиер:

"доктаамал сөөртүлге кылыр маршрут -
расписание езугаар пассажирлер болгаш
багаж сөөртүрүн боттандыра кылдыр
бердинген, орук транспортунун эге доктаар
черинден база аразында доктаар черлерни
таварыштыр, сөөлгү доктаар черге чедир
чорурунун доктааттынган чурум езугаар
тодарадып тургузуп каан оруу;

е) он чеди - чээрби беш дугаар
абзацтарны күжүн чидирген деп санаар;

ж) чээрби чеди - чээрби тос дугаар
абзацтарны күжүн чидирген деп санаар;

з) үжен бирги абзацты дараазында
эдилге-биле бижиер:

"лицензияны бээр - лицензиялар бээр-
биле, лицензияларның барын бадыткап турар
документилерни катап долдурары-биле,
лицензияларның негелделерин болгаш
байдалдарын үрээни дээш лицензия бээр
кижилерниң ажил-чорудулгазын админис-
тративтиг түр соксаткан таварылгада, лицен-
зияларның күштүг болурун түр када соксат-
каны-биле, лицензияларны катап тургузары-
биле азы лицензияларның күжүн түр сокса-
дыры-биле, лицензияларны күш чок болду-
рары-биле, ажил-чорудулганың лицензия-
биле холбаштыр кылыр хевирлерин боттан-
дырып турда, чогуур лицензия хевиринин
негелделерин болгаш байдалдарын лицензия
алыр кижилерниң сагып турары дээш чору-
дар лицензия кылыр органнарының хынал-
дазы-биле, лицензияларның реестрин чору-
дары-биле база ол ышкаш доктааттынган
чурум езугаар сонургалдыг кижилерге
лицензиялар реестринден медээлер болгаш

«Тыва Республикада бүдүрүлгениң болгаш хереглелдин артынчыларының дугайында» Тыва Республиканың Хоойлузунун 5 чүүлүнге өскерилгелер кириер дугайында

Тыва Республиканың Дээди Хуралы (парламентизи) 2011 чылдың март 16-да хчлээп алган

1 чүүл
2004 чылдың декабрь 29-та № 1101 УХ-1
"Тыва Республикада бүдүрүлгениң болгаш
хереглелдин артынчыларының дугайында"
Тыва Республиканың Хоойлузунун («Тувин-
ская правда», 2004 чылдың декабрь 31-де;
2006 чылдың июнь 2-де; 2008 чылдың декабрь
31-де; 2009 чылдың май 28-те; «Шын», 2006
чылдың апрель 29-та; 2008 чылдың декабрь
30-де; 2009 чылдың май 19-та) 5-ки чүүлүнге,
ону дараазында эдилгелиг кылдыр бижиер,
өскерилгени кириер:

Артынчылар-биле ажылдаар

лицензия бээринин дугайында өске-даа
медээлерни бээр-биле холбашкан
хемчеглер";

2) 5-ки чүүлде:

а) үшкү абзацта ", көдээниң болгаш
кожуунун иштиги" деп сөстөрни ап кааптар;

б) дөрткү абзацты күжүн чидирген деп
санаар;

3) 6-гы чүүлүн бешки абзазын күжүн
чидирген деп санаар;

4) 7-ги чүүлүн бешки абзазын күжүн
чидирген деп санаар;

5) 8-ки чүүлүн үшкү абзазында "док-
таамал маршруттарга" деп сөстөрни "док-
таамал сөөртүр маршруттарга" деп сөстөр-
биле солуур, "маршруттук" деп сөстү "чик"
деп сөс-биле солуур;

6) 10-гу чүүлде:

а) адында "доктаамал маршруттарга"
деп сөстөрни "доктаамал сөөртүрүнүн
маршруттарына" деп сөстөр-биле солуур;

б) бирги болгаш ийги абзацтарда
"доктаамал маршруттарга" деп сөстөрни
"доктаамал сөөртүрүнүн маршруттарына"
деп сөстөр-биле солуур, "маршруттук" деп
сөстү "чик" деп сөс-биле солуур;

7) 16-гы чүүлде:

а) дөрткү абзацты дараазында эдилге-
биле бижиер:

"Пассажирлер сөөртүлгезин боттанды-
рарда орукка ап чоруур хуудуска оон ады
болгаш дугаары; орукка ап чоруур хуудус-
тун күштүг болурунун хуусаазының дуга-
йында медээлер; транспорттун өнчү ээзинин
(ээзинин) дугайында медээлер; транспорт
херекселиниң дугайында медээлер; чолаачы-
ның дугайында медээлер турар ужуруг";

б) бешки болгаш алдыгы абзацтарны
күжүн чидирген деп санаар;

в) чеди болгаш сес дугаар абзацтарны
күжүн чидирген деп санаар;

8) 17-ги чүүлде:

а) дөрткү абзацта "доктаамал маршрут-
тарга" деп сөстөрни "доктаамал сөөртүрү-
нүн маршруттарына" деп сөстөр-биле
солуур;

б) алдыгы абзацта "маршруттук" деп
сөстү "чик" деп сөс-биле солуур;

9) 18-ки чүүлүн он чедиги абзазында
"күүседири" деп сөстү "күүседири" деп
сөс-биле солуур;

10) 19-ку чүүлүн алдыгы абзазында
"таксомоторлар" деп сөстү "такси" деп сөс-
биле солуур;

11) 22-ги чүүлде:

а) бирги абзацта "кадык камгалал" деп
сөстөрниң соонга "болгаш социал хөгжүл-
де" деп сөстөрни немээр;

б) дөрткү абзацта "кадык камгалал" деп
сөстөрниң соонга "болгаш социал хөгжүл-
де" деп сөстөрни немээр;

12) 24-кү чүүлүн сески абзазында
"Россияның транспорт инспекциязының
Тывада салбырының" деп сөстөрни
"Транспорт адырында хайгаарал талазы-
биле Федералдыг албанының" деп сөстөр-
биле солуур.

2 чүүл
Бо Хоойлу ону албан-езузу-биле парлаан
хүнден эгелеп күштүг болур.

Тыва Республиканың Чазааның
Даргазы Ш. КАРА-ООЛ
Кызыл хоорай
2011 чылдың апрель 4
№ 534 ДХ-1.

талазы-биле Тыва Республиканың муниципалдыг тургузулгаларының тус чер бот-башкарылга органнарының бүрүн эргелери

1. Тыва Республиканың муниципалдыг тургузулгаларының тус чер бот-башкарылга органнары ажыктыг артынчылар-биле ажылдаар талазы-биле бодунун ажил-чорудулгазы-биле тургускан чурум езугаар боттандыраар.

2. Суурларның тус чер бот-башкарылга органнарының ажыктыг артынчылар-биле ажылдаар талазы-биле бүрүн эргелери

амыдыралдың артынчыларын болгаш бок-сагын чыып бөлери база үндүр сөөртүрүн организаастаары болур.

3. Кожууннарның тус чер бот-башкарылга органнарының ажыктыг артынчылар-биле ажылдаар талазы-биле бүрүн эргелеринге амыдыралдың болгаш үлетпүрнүң бок-сагының ажылгалын болгаш болбаазырадылганын организаастаары хамааржыр.

4. Хоорай округтарының тус чер бот-башкарылга органнарының ажыктыг артынчылар-биле ажылдаар талазы-биле бүрүн эргелеринге амыдыралдың болгаш үлетпүрнүң ажыктыг бок-сагын чыырын, үндүр сөөртүрүн, ажылгалын болгаш болбаазырадылганын организаастаары хамааржыр.

5. Тыва Республиканың муниципалдыг тургузугларының тус чер бот-башкарылга органнары боттарының харылаар айтырыгларына дүүштүр дараазында хүлээлгелерни күүседир:

а) муниципалдыг тургузугнун девискээринге ажыктыг артынчылар-биле ажылдаарын чурумун ажылдап кылыр;

б) чурттакчылыг черлерин девискээрлериниң кызыгаарларына санитарлыг ашталганын схемазын ажылдап кылырын хандыраар болгаш бадылаар;

в) Тыва Республиканың артынчыларының кадастрын чорударына ажылдап турар медээлерни Тыва Республиканың Чазааның тургускан чуруму езугаар кириер;

«Тыва Республиканың күрүне өнчү-хөреңгизин эргелеп-башкарының дугайында» Тыва Республиканың Хоойлузунга өскерилгелер кириеринин дугайында

Тыва Республиканың Дээди Хуралы (парламентизи) 2011 чылдың февраль 16-да хүлээп алган

1 чүүл

2001 чылдың ноябрь 9-та № 1143 "Тыва Республиканың күрүне өнчү-хөреңгизин эргелеп-башкарының дугайында" Тыва Республиканың Хоойлузунга ("Тувинская правда", 2003 чылдың август 2-де, декабрь 23-те; 2004 чылдың февраль 27-де, октябрь 21-де; 2005 чылдың декабрь 30-де; 2007 чылдың июль 26-да, декабрь 21-де; 2009 чылдың ноябрь 12-де; "Шын", 2002 чылдың июль 9-та; 2003 чылдың октябрь 23-те, декабрь 20-де; 2004 чылдың февраль 27-де; 2005 чылдың декабрь 29-та; 2007 чылдың декабрь 13-те; 2009 чылдың ноябрь 12-де) дараазында өскерилгелерни кириер:

- 1) 1-ги чүүлдү күжүн чидирген деп санаар;
- 2) 3-кү чүүлдүн 3-кү пунктузунда "Улуг Хурал" деп сөстөрни "Дээди Хурал (парламент)" деп сөстөр-биле солуур;
- 3) 4-кү чүүлде:
- а) 2-ги пунктунун бешки абзазында "Улуг Хурал" деп сөстөрни "Дээди Хурал (парламент)" деп сөстөр-биле солуур;
- б) 3-кү пунктуда "Улуг Хурал" деп сөстөрни "Тыва Республиканың Дээди Хуралы (парламентизи)" деп сөстөр-биле солуур;
- 4) 7-ги чүүлдү дараазында эдилге-биле бижиер:

"7 чүүл. Тыва Республиканың эт-хөреңги харысалгазы

Бодунуң хүлээлгелеринин талазы-биле Тыва Республика, ооң тургусканы юридиктиг эргелиг черлерге ажыл-агый чорударына азы оперативтиг башкарылга эргезинге быжылгаан эт-хөреңгиден база ол ышкаш чүгле күрүне өнчү-хөреңгизинге туруп болур эт-хөреңгиден аңгыда, аңаа өнчү эргезинге хамааржып турар эт-хөреңги дээш харысалгалыг болур."

5) 1-эргин адында "Улуг Хуралдың" деп сөстөрни "Дээди Хуралдың (парламентиниң)" деп сөстөр-биле солуур;

б) 8-ки чүүлде:

а) чүүлдүн адында "Улуг Хуралдың" деп сөстөрни "Дээди Хуралдың (парламентиниң)" деп сөстөр-биле солуур;

г) ийи удаагы чиг этти аңгылаар сорулга-биле амыдыралдың ажыктыг артынчыларын болгаш аңаа деңгештирген бок-сактын аңгы чыылдазын организаастаар;

д) ажыктыг артынчыларын болгаш ийи удаагы чиг эттин аңгы чыылдазынга киржир талазы-биле чурттакчылар-биле чырыдышкын болгаш тайылбыр ажылын чорудар;

е) чурттакчы чонга артынчылар-биле ажылдаар дугайында медээни дыңнадыр, ажыл-чорудулганын бо адырынга саналдап турар шиитирлерниң чугаалажышкынын организаастаар;

ж) артынчылар-биле ажылдаар талазы-биле муниципалдыг программаларны ажылдап кылырын болгаш боттандыраарын хандыраар;

з) артынчылар-биле ажылдаар талазы-биле муниципалдар аразының болгаш республиканың тускай сорулгалыг программаларын ажылдап кылырынга болгаш боттандыраарына киржир."

2 чүүл

Бо Хоойлу, ону албан-езузу-биле парлаан хүнден эгелээш, он хонук эрткен соонда, күштүг болур.

Тыва Республиканың Чазааның Даргазы Ш. КАРА-ООЛ

Кызыл хоорай

2011 чылдың апрель 4

№ 536 ДХ-1.

деп сөстөр-биле солуур;

а) 2-ги пунктуда "Улуг Хуралдың Төлээлекчилер палатазы болгаш Хоойлужудулга палатазы" деп сөстөрни "Тыва Республиканың Дээди Хуралы (парламентизи)" деп сөстөр-биле солуур;

10) 12-ги чүүлдүн 3-кү пунктузунун адаанда "а" пунктузунда "Улуг Хуралдың" деп сөстөрни "Дээди Хуралдың (парламентиниң)" деп сөстөр-биле солуур;

11) 13-кү чүүлдүн 2-ги пунктузунда:

а) адаанда "а" пунктуда "Даргазы" деп сөстү "Баштыңы — Даргазы" деп сөстөр-биле, "Улуг Хуралдың Хоойлужудулга палатазынче" деп сөстөрни "Дээди Хуралче (парламентизе)" деп сөстөр-биле солуур;

б) адаанда "б" пунктуда "Улуг Хуралдың Хоойлужудулга палатазынче" деп сөстөрни "Дээди Хуралче (парламентизе)" деп сөстөр-биле солуур;

12) 16-ги чүүлдүн 2-ги пунктузунун адаанда "д" база "з" пунктуларын күжүн чидирген деп санаар;

13) 17-ги чүүлдүн адаанда 2-ги пунктузунда "Улуг Хуралче" деп сөстөрни "Дээди Хуралче (парламентизе)" деп сөстөр-биле солуур;

14) 18-ки чүүлдүн 2-ги пунктузунда "Улуг Хуралче" деп сөстөрни "Дээди Хуралче (парламентизе)" деп сөстөр-биле солуур;

15) 23-кү чүүлдүн 2-ги пунктузунда "Улуг Хурал" деп сөстөрни "Дээди Хурал (парламент)" деп сөстөр-биле солуур;

16) 32-ги чүүлдүн 2-ги пунктузунда: бирги абзазында "болгаш шимчээр" деп сөстөрни ап каалтар;

«Күрүне азы муниципалдыг өнчүде турар чер учасадарда, оларның кырында турар бажыңнар тудугларның, улуг тудугларның өнчү ээлеринге өртөөн доктаадырының дугайында» Тыва Республиканың Хоойлузунун 1 чүүлүнге өскерилгелер кириер дугайында

Тыва Республиканың Дээди Хуралы (парламентизи) 2011 чылдың февраль 16-да хүлээп алган

1 чүүл

2005 чылдың декабрь 23-те № 1499 УХ-1 "Күрүне азы муниципалдыг өнчүде турар чер учасктарын садарда, оларның кырында турар бажыңнарның, тудугларның, улуг тудугларның өнчү ээлеринге черниң өртөөн доктаадырының дугайында" Тыва Республиканың Хоойлузунун («Тувинская правда», 2005 чылдың декабрь 24-те; 2007 чылдың август 9-та; «Шын», 2005 чылдың декабрь 24-те; 2007 чылдың август 21-де) 1-ги чүүлүнге, ону дараазында эдилгелиг кылдыр бижи, өскерилгени кириер:

1 чүүл

1. 2012 чылдың январь 1-ге чедир "Россия Федерациязының Чер кодекизин күштүг кылдыр кириеринин дугайында" Федералдыг хоойлунун 2-ги чүүлүнге дүүштүр күрүне азы муниципалдыг өнчүде турар чер учасктарын садарын дараазында черлерге боттандыраар:

бир эвес ол бажыңнарны, тудугларны, улуг тудугларны күрүне азы муниципалдыг өнчүден хавырган, ооң иштинде, бир эвес ындыг чер учасктарында бажыңнарны, тудугларны, улуг тудугларны тудуп салган азы чаартып тургускан болган таварылгада, ындыг чер учасктарының кырында турар бажыңнарның, тудугларның, улуг тудугларның өнчү ээлерин болуп турар коммерция организацияларына болгаш хуу сайгарлыкчыларга;

бир эвес ол бажыңнар, тудуглар, улуг тудуглар ындыг чер учасктарында үредеттинген азы бузуп көжүрген болгаш күрүне азы муниципалдыг өнчүден шагда-ла хавыртанган бажыңнарның, тудугларның, улуг тудугларның орнунда туттунган болза, ындыг чер учасктарында турар бажыңнар-

ийиги абзацта "дугуржы"

сөстүн соонга "шимчевес" деп

17) 36-гы чүүлдүн 2 база 3

туларында "Күрүне эт-хөреңг

башкараталазы-биле Тыва Р

күрүне комитеди" деп чо

сөстөрни "күрүнениң өнчү

эргелеп-башкараталазы-б

эрге-чагырганың төлээлетти

деп чогуур падежде сөстөр-б

18) 39-ку чүүлде:

а) 2-ги пунктуда "күрүне з

деп сөстөрни "шимчевес х

сөстөр-биле солуур;

б) 4-кү пунктуу күжүн ч

санаар;

19) 41-ги чүүлдүн 1-ги кезз

комитединиң," деп сөстөрни а

20) 42-ги чүүлдүн 3 ба

пунктуларын күжүн чидирген

21) 48-ки чүүлдүн 3-кү пунк

Хуралдың Хоойлужудулга пал

сөстөрни "Дээди Хуралче (па

деп сөстөр-биле солуур;

22) 52-ги чүүлдүн 1 база 2

ларында "Улуг Хурал" деп сөс

Хурал (парламент)" деп сөст

2 чүүл

Бо Хоойлу ону албан-езузу

хүнден эгелеп күштүг болур.

Тыва Республиканың Даргазы Ш. КАРА-ООЛ

Кызыл хоорай

2011 чылдың март 16

№ 450 ДХ-1.

ШЫН

Индекс 667000.
Кызыл хоорай,
Красноармейская, 100.

ТУРГУЗУКЧУЗУ: Тыва Республиканың Чазаа.
Кол редактор С.С.МОНГУШ

РЕДАКЦИЈАНЫҢ ТЕЛЕФОННАРЫ: Кол редактор — 2-01-35, редакторнун оралакчызы — 2-19-87, тел. факс (394-22) 2-17-94, бухгалтерия — 2-17-91. e-mail: shyntuva@mail.ru; shyntuva@yandex.ru
КИЛДИСТЕР: нийтиел-политиктиг килдис — 2-18-10, культура, өөрөдиге — 2-03-88, чагаа — 2-17-09, көдээ ажыл-агый — 2-17-09, очулга — 2-03-87, үлетпүр — 2-40-77.

Солун келбейн барганда, 3-14-94 телефонче долгаар. Неделяда үш катал үнөр. Хемчээли парлаан 2 ама. Тираж 8100. Чагыг 40. Номерни парлагже дужааганы: график езугаар — 21.00, херек кырында — 20.00.

АГАР САНЫЫС: № 40703810900000010000 ОАО НКО
Кызыл ИНН—1701008465; корр сч 30101810700000000740 БИ
Россия Федерациязының Парлаага, телерадио-дамчыл массалыг коммуникациялар херектеринин талазы-биле яамызы Сибирьде регионнар аразының девискээр эргелели «Шын» чылдың май 14-те эде бүрүткээн.

Херечилелдин дугаары — ПИ № 16-0510. Индекс 11530, 31 «Тываполиграф» ААН-ге парлаан. (Кызыл, Шетинкин-Кра Солунда парлаттынган материалдарның авторларының редакцияның туружу-биле дүүшпейн барып болур. Айыттын болгаш өске-даа фактылары, дыңнадыглары дээш автор харылаар.